

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15^E JAARGANG

WOENSDAG 12 FEBRUARI 1930

No. 737

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
 ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

11 FEBRUARI 1930.

Hoewel de vraag naar geld op den ultimo en de eerste dagen der nieuwe maand niet zoo groot was als gewoonlijk en er van een sterk aantrekken der koersen geen sprake was, kan toch niet gesproken worden van een zeer gemakkelijke maandswisseling; want de ontspanning, die anders gewoonlijk na eenige dagen weder intreedt, bleef tot nu toe uit en de geldkoersen zijn in den loop der week eerder iets vaster geworden. De prolongatierente noteerde meestal weder 3 pCt.; Zaterdag werd zelfs 3½ pCt. bij genoteerd. Particulier disconto noteerde na een opening op 2¼/16 pCt. aan het einde der week weder 2¾/16 pCt. en callgeld bleef nog steeds gezocht en kon voor omstreeks 3½ pCt. gemakkelijk plaatsing vinden in tegenstelling met de vorige maand, toen reeds na enkele dagen voor 1 pCt. overvloedig aanbod bestond.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een stijging van een kleine f 300.000 te zien. De beleeningen blijken met f 29.8 miljoen te zijn afgenomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met f 2.3 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef nagenoeg onveranderd. De zilvervoorraad bedraagt f 100.000 minder dan verleden week. De post papier op het buitenland geeft een vermeerdering van f 200.000 te zien, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met f 400.000 blijken te zijn teruggelopen.

De biljettencirculatie daalde met f 28.4 miljoen. De rekening-courant-saldi stegen met f 400.000. Het beschikbaar metaalsaldo klom met f 11.1 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 57.

* * *

Ondanks het feit, dat in de afgelopen berichtsweek drie belangrijke disconto's, nl. Berlijn, Londen en New-York veranderd zijn, valt er toch betrekkelijk weinig van de wisselmarkt te vermelden. Het Pond veranderde hier slechts weinig. Vóór de discontoverlaging was het Pond al tot 12.12¼ opgelopen, op welk niveau de koers eenige dagen bleef hangen, om op den laatsten dag nog tot 12.12½ te verbeteren. De Dollar, die de week op 2.4917 inzette, sloot op 2.4935, een koers, die het goudpunt van uitvoer (ca. 2.49¼/16) bedenkelijk begint te naderen. De Nederlandsche Bank

blijft in de markt kleine posten Ponden en Dollars op de verhoogde koersen afgeven. De Dollar in Londen, die voor de verlaging aldaar 4.8638 noteerde, is na het bekend worden van de verlaging van de Engelse bankrente tot 4.8632 opgelopen. De discontoverlaging in New-York deed de noteering tot 4.86⁰/₁₆ teruggaan, die weder op 4.8630 sloot. De Franc liep van 9.77 op 9.76 terug (Ponden in Parijs 124.17; voor Londen is het gevaar voor goudexporten naar Parijs voorloopig weder verkeken). De Spaansche Peseta fluctueerde weinig, 32.85—32.50—32.90—32.45. Zeer flauw was Buenos-Aires; de Peso liep tot ca. 93 terug (tegen Ponden 42 d.); slot beter: 95¼ (42¾ d.).

De hoogere koersen maakten, dat de marges op de termijnmarkt wederom grooter werden: Ponden 1-maands 1'/₁₆—1, 3-maands 2¼—2, Dollars 1-maands 21—19, 3-maands 41—39, Markten 1-maands 12—11, 3-maands 28—27, alles disagio.

LONDEN, 10 FEBRUARI 1930.

Verleden week nam de periode van minder gemakkelijk geld, overeenkomende met de voor dezen tijd van het jaar gebruikelijke geldschaarschte, in ernst een aanvang, zoodat op Woensdag zelfs een klein bedrag van de Centrale Bank geleend moest worden. De reden, waarom de geldruimte langer aangehouden heeft dan andere jaren, is gedeeltelijk ook te zoeken in het feit, dat het op de effectenmarkt zoo stil is in vergelijking met de laatste jaren, zoodat de crediet-eischen van die zijde belangrijk lager zijn dan vooral in 1929 en 1928 het geval was.

De wijziging in het bankdisconto tot 4½ pCt. was zoolang uitgebleven, dat zij nu Donderdag 11. nog gedeeltelijk onverwacht kwam en de effectenbeurs voor goudgerande waarden vast stemde. De discontomarkt maakte juist in die dagen eene moeilijke geldperiode door, zoodat het effect op den discontokoers nihil was; integendeel werd de noteering fractioneel vaster op 3¾—¹⁵/₁₆, nadat in de eerste dagen der week de noteering iets verflauwd was. Trouwens het is te hopen, dat de markt zoo verstandig zal zijn geen verdere verwijdering van het officieel bankdisconto toe te laten, ofschoon er heden alweder teekenen van een lichte verzwakking op te merken zijn.

De Fransche wisselkoers heeft nu in sterkere mate gereageerd op de verlaging van het disconto in Parijs (124.16). De Duitsche koers (20.36—37) blijft niet-tegenstaande de verlaging van het officieel disconto in Berlijn tot 6 pCt., op een niveau, waarop goudonttrekkingen voor Duitschland hier mogelijk blijven, zoodat verleden week dan ook nog een flink bedrag (f 1 miljoen) werd onttrokken.

Van Australië zal echter in de eerstvolgende weken een bedrag tot f 7 miljoen naar Londen verscheept worden, teneinde de abnormale wisselkoersverhoudingen tusschen Australië en Engeland weder eenigszins in het reine te brengen, zoodat de Bank in afzienbaren tijd een niet onbelangrijke vermeerdering van den goudvoorraad kan verwachten, waarop dan ook de jongste verlaging wel gebaseerd zal zijn.

RATIONALISATIE EN EXPANSIE ONZER NIJVERHEID.

Bij mijn beschouwingen over de toekomst der Nederlandsche industrie in de jaarvergadering van de Vereeniging „Nederlandsch Fabrikaat”, te Dordrecht op 28 Aug. jl., heb ik er de aandacht op gevestigd, dat onze industrie, als nationaal voortbrengingsapparaat, irrationeel produceert door verspilling, zoowel van kapitaal, als van arbeid, energie en ervaring en dat, willen wij rationalisatie in den ruimsten zin der beteekenis toepassen, het nationale standpunt het eenig juiste is, met andere woorden: dat met rationaliseeren der bestaande bedrijven niet kan worden volstaan, doch dat rationalisatie moet worden toegepast op de industrie *als een geheel*. Voorts, dat er behoefte is aan expansie, zoowel door uitbreiding van sommige der bestaande bedrijven als door vestiging van nieuwe, met welke laatste dan bedoeld worden fabrieken van thans niet in Nederland voortgebrachte artikelen, bijv. schrijfmachines en bepaalde automobieltypen.

Het kan als vaststaand worden aangenomen, dat, bij alle uiteenlopende belangen en verdere verschillpunten, die onze individuele bedrijven aanwijzen, zij steeds een gemeenschappelijk doel, namelijk het maken van een zoo groot mogelijke winst, hebben nagestreefd. Men behoeft er de statuten slechts op na te slaan om tot de conclusie te komen, dat bovenstaande omschrijving de definitie van elke industrieele onderneming is. Dit, oorspronkelijk uitsluitend, streven moge in later jaren hand in hand zijn gegaan met handelingen en werken aan gemeenschapszin ontsproten, het maken van winst bleef, zoo niet langer het allesbeheerschende, dan toch het primaire doel. En de sommen, welke aan de winst werden onttrokken ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden der werknemers of ten behoeve van hun ontwikkeling, ontspanning en ondersteuning, in tijden, toen de wetgever zich met deze zaken niet of nauwelijks bemoeide, hadden hun bestemming niet steeds of niet uitsluitend te danken aan ethische motieven, doch, mede bedoeld als een belegging in den vorm van verbetering der productiemiddelen of stabilisatie van het bedrijf, waren zakelijke overwegingen aan die bestemming niet vreemd.

* * *

Met de ontwikkeling onzer industrie heeft geleidelijk echter een groote verandering plaats gevonden en naast het bewuste winstmaken is aan onze nijverheid, met haar steeds stijgende beteekenis voor onze samenleving, een ander, in den beginne onbewust, doel, in wezen een economische bestemming, toebedeeld, te weten het werk verschaffen aan een groot percentage onzer met ca. 100.000 zielen per jaar toenemende bevolking, d.w.z. het absorbeeren van arbeid, die op geen andere wijze gebonden kan worden, waartegen den arbeiders een bestaan, met een steeds stijgend welvaartspeil, wordt verzekerd.

Nu deze bestemming, die zeer zeker niet intentioneel was, eenmaal op de schouders der industrie gelegd, onafwendbaar is gebleken, daar ons volksbestaan ermede is samengegroeid, doet zich de vraag voor, of van een nationaal standpunt, d.i. in dit geval een standpunt van algemeen Nederlandsch economisch belang, de consequenties dezer bestemming reeds ten volle zijn aanvaard. De vraag moet in ontkennenden zin beantwoord worden, want aan de industrie is nog niet die verbetering en ontplooiing te beurt gevallen, welke het arbeids-absorptievermogen in overeenstemming brengt met onzen bevolkingsaanwas. En zoolang dit niet gebeurt, zal noodzakelijkerwijs de werkloosheid geleidelijk toenemen en van een oorspronkelijk tijdelijk in een blijvend verschijnsel overgaan, zooals in Engeland is geschied.

Een record passiefsaldo onzer handelsbalans over

INHOUD.

Blz.

RATIONALISATIE EN EXPANSIE ONZER NIJVERHEID door <i>P. Barendsen</i>	140
Het Russische „vijfjarenplan” door <i>H. Buys</i>	142
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De automobieliindustrie, de credietcontractie en de depressie in de Vereenigde Staten door <i>Dr. W. L. Valk</i>	144
De Engelsche bankpolitiek door <i>Gilbert C. Layton</i>	145
AANTEKENINGEN:	
Discontoverlagingen	146
Indexcijfers van groothandelsprijzen.....	147
Indexcijfers van scheepsvrachten	149
Indexcijfers van Nederlandsche aandeelelen	150
De geldmarkt in Januari	150
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Dr. Wilhelm Mautner: „Der Kampf um und gegen das russische Erdöl”, bespr. door <i>Dr. Karl Hoffmann</i>	150
MAANDLIJFERS:	
Emissies in Januari 1930.. ..	151
Rijkspostspaarsbank	151
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	152—158
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

1929 van ruim f 762 miljoen moge op zichzelf de wenschelijkheid van een grooteren export van industrieele producten niet demonstreeren, een nadere studie doet niettemin, ook van dit standpunt, gegronde twijfel opkomen aan voldoende ontwikkeling onzer nijverheid. Uit deze balans blijkt namelijk, dat het bedrag van onzen uitvoer in het afgelopen jaar slechts f 3 miljoen hooger was dan in het jaar daarvoor (deze verhooging ten opzichte van het voorafgaande jaar bedroeg in 1928 ruim f 86 miljoen, in 1927 ruim f 150 miljoen!), terwijl de waarde van den uitvoer van radio-artikelen ca. f 81 miljoen bedroeg, tegen ca. f 23 miljoen in 1928. Zonder deze f 58 miljoen toeneming van den radio-export zou dus onze uitvoer niet met een luttele f 3 miljoen zijn toegenomen, doch ten opzichte van 1928 een *vermindering* van f 55 miljoen hebben aangewezen. Overwegende, dat de radio-industrie onbegrensde mogelijkheden paart aan een factor van onzekerheid, voortspuitende uit haar jeugd en de evoluties, die deze tak van nijverheid onafgebroken ondergaat, kan men zich niet onttrekken aan het onbehagelijke gevoel, dat de uitvoer met een kleine quantitatieve vooruitgang er qualitatief niet sterker op is geworden en dat er dus alle aanleiding is expansie onzer industrie te propageeren.

Doch zelfs wanneer men de handelsbalans geheel buiten beschouwing laat en pessimistische overwegingen ten aanzien van het verloop van de conjunctuur in de naaste toekomst ter zijde stelt, dan nog zijn er onbetwistbare redenen van blijvenden aard, zooals de zekerheid van een bevolkingsaanwas en die van een toeneming der sociale lasten tot in lengte van dagen, die een onderzoek van de perspectieven onzer industrie en de middelen ter verbetering daarvan actueel maken.

* * *

Bij het zoeken naar een oplossing van de expansie- en rationalisatie-problemen van nationaal standpunt stuit men onveranderlijk steeds op de thans nog onoverkomelijke moeilijkheid, dat in geen enkel opzicht onze industrieele bedrijven een geheel vormen. Samenhoorigheid bij de samenstellende deelen onzer nijverheid is in het algemeen niets meer dan een opportunitetsgevoel, hetwelk zich slechts openbaart bij feestelijke gelegenheden en in tijden van gemeenschappelijk gevaar om dan nog beperkt te blijven tot eenige gelijksoortige bedrijven. Slechts het *begrip* nationale nijverheid bestaat, waarmede dan bedoeld wordt de gezamenlijke industrieën.

Van welke zijde men deze zaak ook beschouwt, steeds zal men tot de conclusie komen, dat alle pogingen, naast een rationalisatie der bestaande, een mobilisatie van nieuwe industrieën te ondernemen, eerst dan met succes bekroond kunnen worden, indien het be-

grip nationale industrie tot werkelijkheid wordt verheven.

In aanmerking nemende de heterogene belangen onzer industrieën, zal de vereischte eenheid niet tot stand kunnen komen door haar vorming toe te vertrouwen aan een dezer bedrijven, althans niet zonder afbreuk te doen aan het allesbeheerschend vertrouwen, hetwelk van deze leiding ten aanzien van haar onafhankelijkheid en onpartijdigheid moet uitgaan. De overheid kan in dezen evenmin een leidende rol spelen; elke overheidsinmenging werkt remmend, daar zij per se geheel aan banden is gelegd door wettelijke voorschriften, die de juist in dit geval zoo onontbeerlijke bewegelijkheid beperken en oriëntering naar de zich voortdurend wijzigende omstandigheden en behoeften der industrie onmogelijk maken, niet het minst in ons land, waar de confessioneele splijtzwan een waarborg is, dat nationaal-zakelijke overheidsleiding uitgesloten is. Staatsbedrijven mogen, ook bij ons, in enkele gevallen gunstige resultaten afwerpen, een bezwaar van het standpunt van algemeen belang blijft tenslotte, dat zij, door bevoorrechtiging van hun personeel bijvoorbeeld, parasiteeren op de rest van de bevolking. Hetzelfde geldt voor provinciale en gemeentelijke bedrijven. Doordat wij ermede zijn opgevoed, zijn wij er weliswaar mee verzoend, dat o.a. de electriciteitsvoorziening in ons land door de overheid geschiedt, en deze toestand heeft ongetwijfeld voordeelen in bedrijfstechnisch opzicht en uit een oogpunt van eenheid, doch de nadeelen zijn daarmee niet goedgepraat. Dat langs anderen weg even goede resultaten bereikt worden, bewijst o.m. de electriciteitslevering in de Vereenigde Staten van N.-Amerika, waar zich 95 pCt. dezer industrie in particuliere handen bevindt.

Wil de gezochte eenheid aan het gestelde doel beantwoorden, dan moet zij belichaamd worden door een instelling, die — zich boven de industrieën verheffend — voor haar steunpunten in deze industrieën zelf een hechten grondslag vindt. Deze instelling moet als grootste gemeene deeler der betreffende factoren een gemeenschappelijk belang vertegenwoordigen, waarvoor in dit geval in aanmerking komt de gemeenschappelijke nervus rerum: het kapitaal.

De voorziening in de voortdurende kapitaalbehoefte der industrie geschiedt thans reeds voor het grootste gedeelte direct of indirect door bankinstellingen en wanneer het mogelijk zou zijn, dat de banken daarbij als één geheel en als zoodanig *regelend* optraden, zou van haar expansie en rationalisatie kunnen uitgaan. Om daaraan praktische uitvoering, onder neutrale leiding, te waarborgen, is een centraal lichaam noodig, dus een centrale financieele instelling, bijv. de door den heer F. H. Fentener van Vlissingen, Directeur der N.V. Steenkolen Handelsvereeniging, voorgestelde Industriebank. Deze leidende rol is aan de Industriebank toebedacht en nader belicht door den heer Ir. J. M. Steffelaar, die zijn beschouwingen steunt op cijfers en feiten, die de noodzakelijkheid tot rationalisatie ten duidelijkste demonstreeren.

Men behoeft het met den heer Steffelaar, wat betreft de details van zijn verhandeling, zooals verschenen in „Maatschappij-Belangen”, tijdschrift der Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, van Sept. en Oct. '29, niet in elk opzicht eens te zijn, om toch deze verhandeling als een belangrijke bijdrage tot de studie van het industrie-probleem in Nederland te waardeeren. Slechts wil het mij voorkomen, dat de beoogde rationalisatie reeds in den kiem verzwakt wordt door het voorstel van den heer Steffelaar om de oprichting der Industriebank te doen voorafgaan door een technische outilleering der individueele banken, die zich bij die bank zullen aansluiten.

Dit technisch outilleeren zou dan o.a. bestaan uit het oprichten van inspectie-afdeelingen, bijgestaan door ingenieurs. Mijns inziens zou juist hier slechts een *centrale* inspectie-afdeeling tot het beoogde doel

kunnen leiden, want locale afdeelingen zullen het uiteraard niet verder dan een subjectieve beoordeeling brengen. Nu heeft de heer S. wel voorgesteld, dat bij de centrale instelling de beslissing moet berusten, doch de centrale inspectie-afdeeling kan dit zonder bezwaar volbrengen aan de hand der gegevens, haar door de directie van de locale bank verstrekt. In een klein land als het onze, waar afstanden in een dergelijk geval geen rol spelen, biedt een voorafgaand onderzoek door plaatselijke experts geen voordeel, dat opweegt tegen de nadeelen van uiteraard lokaal-subjectieve beoordeeling van aangevraagd kapitaal of crediet, om te zwijgen van de extra kosten van aan de plaatselijke bankbesturen toegevoegde technische commissies. Want het is duidelijk, dat hier niet met één ingenieur kan worden volstaan.

Wanneer ergens, dan moet zeer zeker hier tegen versnippering en verspilling worden gewaakt. De beoordeeling van een aanvraag om financieelen bijstand in den een of anderen vorm, met als uitgangspunt niet alleen de financiering, doch in eerste instantie de rationalisatie onzer nijverheid, moet uit zooveel gezichtshoeken geschieden, dat het samenstellen van één commissie van onafhankelijke en competente nijverheid-technische adviseurs met economische inzichten op zichzelf reeds een probleem zal zijn.

* * *

Dat bij een dergelijke beoordeeling een verschil van opvatting kan heerschen met betrekking tot rationalisatie, ook wanneer eensgezindheid bestaat inzake het cijfermateriaal en de conclusies, welke daaruit getrokken kunnen worden, moge geïllustreerd worden aan de hand van het artikel „De Rijwielvoorziening in ons land” van Ir. S. van Hoogstraten in No. 720 (16 Oct. jl.) van dit weekblad. Het betoog van den heer v. H., hetwelk een interessant beeld geeft van de rijwielvoorziening, geeft den schrijver aanleiding te concluderen, dat de bestaande voorziening den gebruiker geld kost en een gezonde ontwikkeling van deze industrie in haar geheel tegenhoudt en wel door het feit, dat de vervaardiging van rijwielen grootendeels in eenzame afzondering, zelfs veelal in éénmans-bedrijven, plaats vindt. De gesignaleerde versnippering wordt met cijfermateriaal weliswaar onaanvechtbaar aangetoond, doch het bewijs van versnippering sluit in dit geval verspilling ten koste van den consument geenszins in. De ten onzent inderdaad gedecentraliseerde rijwielfabricage toch, werkt onder bijzonder gunstige omstandigheden, waardoor massaproductie van dit artikel geen voordeelen biedt tegenover de fabricage in het klein. Dat deze concurreeren kan met massafabricage vindt zijn oorzaak in het feit, dat — behalve het raam — alle onderdeelen, ook bij geringe hoeveelheden, zeer goedkoop door speciale fabrieken geleverd worden. Hetzelfde geldt voor de stalen buis, welke — althans in de kleine bedrijven — de grondstof vormt voor het raam. Bij de vervaardiging van het raam en/of de montage van het rijwiel zullen derhalve de voordeelen der massafabricage tot uiting moeten komen. Zij doen dit echter niet en wel doordat de genoemde operaties niet op zoodanige wijze machinaal geschieden, dat handwerk en geschoold toezicht ontbeerd kunnen worden. Daar het tegenwoordige rijwiel, wat constructie betreft, geheel genormaliseerd is en slechts enkele weinige modellen omvat, komen laboratoria, beproevings-installaties en andere inrichtingen, waardoor de fabricage in het klein gehandicapped zou kunnen worden, niet in aanmerking. Geheel anders wordt de vergelijking, wanneer volkomen machinaal vervaardigde ramen, bijv. gegoten uit of uit staalplaat geperste, toepassing zullen vinden. Daartegenover staat dan weer de mogelijkheid, dat bijv. geperste ramen, door speciale fabrieken vervaardigd, tegen zoodanig lagen prijs aan de markt komen, dat de massafabricage van rijwielen opnieuw de kans op een voorsprong ten opzichte van de kleine bedrijven inboet.

Neemt men nu nog in aanmerking, dat de loonen in deze bedrijven als regel lager zijn, de algemeene onkosten eveneens, daar de patroon in vele gevallen zelf meewerkt, dan volgt daaruit, dat de voordeelen der massafabricage slechts denkbeeldig zijn. In dit opzicht is de toestand geheel als in Duitschland, waaraan de heer O. Steinitz, Berlijn, in Heft 16, jaargang '29 van „Werkstattstechnik”, een uitvoerige beschouwing wijdt.

Dan wil de heer Van Hoogstraten nog bezuinigen door het uitschakelen van bijna alle schakels tusschen producent en consument, hetwelk z.i. zal plaats vinden bij het verdwijnen van de kleine industrieën. Deze verwachting schijnt mij ongegrond toe, want juist de kleine bedrijven staan nader tot den consument dan de groote, terwijl de transportkosten bij massaproductie zullen stijgen.

* * *

Ontegenzeggelijk is de rijwiël-voorziening een bijzonder geval, in onze industrie staat dit geval echter niet op zichzelf. Ik meen door dit voorbeeld te hebben aangetoond, dat het probleem der rationalisatie niet volgens een algemeene formule kan worden opgelost. Hoeveel gecompliceerder zal de opgave zijn wanneer het gaat om scheepswerven, fabrieken van spoorwegmaterieel, constructie-werkplaatsen, enz., om slechts een greep uit de metaalindustrie te doen. Deze industrie telt overigens genoeg bedrijven, die onbetwistbaar een goedkoper en/of beter product zouden kunnen leveren, wanneer samenwerking in den vorm van concentratie van ervaring, centralisatie van fabricage en specialisatie ten opzichte van de gefabriceerde artikelen bestond. In tegenstelling met bovenaangehaald voorbeeld van het doodgenormaliseerde rijwiël is groote besparing mogelijk in gevallen, waar abnormaal hoge algemeene onkosten ontstaan door den oneyrenredig hoogen druk tengevolge van acquisitie, reclame, ontwerp, experiment, en onderzoek van het voltooide product, zoowel ten opzichte van het aantal gelijke artikelen, die voor gelijktijdige vervaardiging in aanmerking komen, als van de totale productie. Hiertoe moeten o.a. gerekend worden: hijsch-werktuigen, pompen, ventilatoren, elektrische toestellen (machines, motoren en apparaten) en gereedschappen op velerlei gebied.

Dat de tijd rijp is onze nijverheid onder de rationalisatie-loupe te nemen, teneinde haar door verbetering der voorwaarden, waaronder zij werkt, nieuw leven in te blazen en tevens door de dan mogelijk geworden expansie de werkgelegenheid uit te breiden, kan niet aan twijfel onderhevig zijn. De opinies omtrent de wijze, waarop dit zal moeten geschieden, zullen voorloopig nog wel divergeeren, doch de groote algemeene belangen, die op het spel staan, vragen om spoedig ingrijpen.

Indien aan het plan voor een centrale bank, volgens het schema van den heer Van Vliissingen, door bankierskringen geen sympathie wordt geschonken omdat, zooals Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart in Nr. 711 (14 Aug. jl.) van dit weekblad heeft betoogd, onze tot dusverre hevig concurrerende banken nog niet rijp zijn voor permanente samenwerking op een dergelijke schaal, dan zal getracht moeten worden op andere wijze aan de primaire eisch van samenwerking te voldoen. Prof. Verrijn Stuart ziet voorhands betere waarborgen in individuele ontwikkeling der bestaande groote banken. Met betrekking tot de voorziening in kapitaal is deze methode wel de eenvoudigste, doch zij is onverenigbaar met rationalisatie van nationaal standpunt. In aanmerking nemende, dat het hier niet een specifiek industrieel, doch nationaal belang geldt, dringt zich de vraag op, of — na al de tegen de Industriebank geopperde bezwaren uit financiële kringen — van deze zijde niet een opbouwend tegenvoorstel verwacht mag worden.

Het is beter reeds thans tot een oplossing te komen, dan te wachten totdat Nederland in de Engelsche impasse is geraakt en de regeering tot steunverleening

aan een *noodlijdende* industrie moet overgaan. De voorgestelde Industriebank, bijvoorbeeld, ter verdere ontwikkeling eener thans nog gezonde, doch noodzakelijk op rationalisatie en expansie aangewezen, nijverheid, is toch in elk geval te verkiezen boven een nationale credietbank, welke minister Thomas, ten behoeve der noodlijdende Engelsche industrieën, met behulp der bestaande bankinstellingen, blijkbaar wil oprichten.

P. BARENDSEN.

Dordrecht, 5 Febr. 1930.

HET RUSSISCHE „VIJFJARENPLAN”.

Utopie en werkelijkheid.

De Russische economische constitutie schakelt principieel (en eigenzinnig, gelijk alleen fanatici het kunnen) de drie steunpilaren der kapitalistische, op het vrije verkeer berustende economische orde uit: den particulieren eigendom, de zucht tot verdienen en de vrije concurrentie. De beide eerstgenoemde vormen de sterkste krachten van onze hedendaagsche economie; de vrije concurrentie is er de scherpste regulator van, zij heeft de functie van een buitengewoon gevoelige stuurinrichting van alle economische gebeurtenissen.

De communistische economische leiding is er op aangewezen, deze door haar verbannen drijfveeren door andere te vervangen. Zij doet dit o.a. door de innerlijke stuwkracht te vervangen door dwang van buiten af. Op de plaats der door haar geschonden en op vele gebieden totaal uitgemergelde vrije markt met haar zelfstandige regeling van alle economische gebeurtenissen, moet zij eveneens een willekeurige actie zetten, van boven af het economisch verkeer leiden. Zij noemt het procedé met behulp waarvan zij dit tot stand wil brengen „systematische huishouding”. Deze functioneert op de basis van statistieken, kartotheken, enquêtes, boekingen, tabellen; zij komt tot uiting in een woestijn van voorschriften, getallen, schematische voorstellingen, begrotingen en supplementen, verplichte programma's, — kortom, in een buitengewoon moeizaam en traag bureaucratisch mechanisme. Zij heeft nu zichzelf overtroffen, door voor een termijn van vijf jaren een economisch plan voor een rijk van 150 miljoen inwoners tot in de kleinste bijzonderheden vast te stellen. Het doet aan als een meesterwerk van luchtkasteelen-architectuur, en wanneer men de van getallen, tabellen, berekeningen en begrotingen wemelende beide boekdeelen van het „vijfjarenplan” doorleest, schemert het je voor de oogen. Daar staat alles bij voorbaat vast: productievermogen van den landbouw en alle bedrijven, prijsvorming, valutapolitiek en koopkracht van het geld, loonpeil, arbeidsprestaties van alle industriele bedrijven, aanleg van spoorlijnen en capaciteit der transportmiddelen, regeling van den afzet. De eene constructie grijpt daarbij nauwkeurig in de andere; de eene verdieping van dit geweldige gebouw schijnt in de fijnste harmonie uit de vorige op te rijzen... Ongetwijfeld heeft men te doen met een systematisering van zoo geweldige afmetingen, als de wereld nog nooit heeft aanschouwd! En men stelt zich voor: hier gaat het communisme over tot den beslissenden slag tegen de tot dusver bestaande economische orde; wil ten overstaan van geheel de wereld zijn meesterwerk verrichten, zijn examen voor de geschiedenis afleggen. Indien het plan zou slagen, dan — zou onze op vrijheid berustende economie zich gewonnen moeten geven en kunnen inpakken. Al hetgeen tot dusver gebeurd is zou als jammerlijke stumperigheid zijn ontmaskerd!

Om een denkbeeld te geven van den omvang van dit geweldige experiment, moeten eenige fundamentele getallen worden genoemd. In deel I, tabel 13, zijn de productietoemeningen aangegeven. De progressie is duizelingwekkend, doordat ieder jaar, wat geproduceerde industriele artikelen betreft, het voorafgaande met 15.6 tot tenslotte 21.4 pCt. overtreft. Dit heeft tot resultaat, dat de industriele productie van 18.312 miljoen roebel, die zij in 1927/28 bij het begin van

dezen stormloop bedroeg voor het jaar 1932/'33 tot 43.196 miljoen roebel zal zijn toegenomen. Bij den landbouw is de toeneming iets bescheidener: de jaarlijksche toeneming stijgt „maar” van 104.2 tot 112.7 pCt., wanneer het voorafgaand op 100 wordt aangenomen. De opbrengst, thans op 16.659 miljoen roebel begroot, zal aan het einde van de vijf jaren 25.805 miljoen roebel bedragen. Dat in dergelijke omstandigheden het nationale inkomen voor 1932 op netto 49.690 miljoen roebel is berekend, nadat het bij het uitgangspunt op 24.429 miljoen roebel was begroot, spreekt om zoo te zeggen vanzelf.

Deze getallen vormen als het ware den opstand, het frontaanzicht van het enorme gebouw. Maar hoe staat het met de fundamenten? Wel, men heeft dienovereenkomstige kapitaalinvesteeringen beraamd. Over den omvang daarvan behoeft men zich in het geheel niet meer te verwonderen. Gedurende de vijf jaren zal het grondkapitaal van de Russische volkshuishouding met 64.601 miljoen, het circuleerende kapitaal met 13.803 miljoen roebel, in totaal derhalve met 78.4 milliard roebel vermeerderd worden, hetgeen neerkomt op een stijging van 257 pCt. Ter beantwoording van de vraag, waar deze fabelachtige rijkdom vandaan moet komen, hebben de sovjets ook een zeer eenvoudige oplossing bij de hand. Daar zij zich er ten volle rekenschap van geven, dat op noemenswaardige leeningen, in het bijzonder buitenlandsche, niet valt te rekenen, moeten de noodige bedragen uit het volksinkomen gespaard worden: Maar hoe kan dat gebeuren, wanneer de bevolking zoodanig is verarmd, dat zij toch al ternauwernood kan voorzien in het noodzakelijkste levensonderhoud? Doch ook daar zijn de sovjetexperts niet verlegen mede. Daar in dergelijke omstandigheden uit de individueele inkomens geen bijdragen meer zijn te krijgen, worden de noodige bedragen de bevolking eenvoudig onthouden. Namelijk — hetgeen in verband met de almacht der dictoriale economische leiding en dienovereenkomstige willekeur geen verbazing kan wekken — door een geraffineerde prijsbepaling van alle voortbrengselen. Ook in dit opzicht is alles tot in bijzonderheden uitgerekend en bij voorbaat bepaald. Men luistere, hoe buitengewoon simpel dat allemaal gaat: dank zij de verbeterde outillage en bedrijfsmethoden zullen de kostprijzen van alle industrieele voortbrengselen ongeveer 35 pCt. lager zijn dan thans. Daarvan worden 20 pCt. aangevend voor de algemeene prijsvermindering, de overblijvende 15 pCt. zullen de middelen verschaffen tot het verkrijgen van nieuw kapitaal. De landbouw echter wordt door indirecten dwang, namelijk een prijsverlaging van 5 procent van zijn voortbrengselen, tot bijdragen genoopt. Aldus moeten de verschillende takken van bedrijf zichzelf financieren! De middelen echter worden in laatste instantie toch de bevolking afgeperst. Evenwel in zeer verschillenden graad. De industrie-arbeiders zullen in het genot worden gesteld van een ongeveer 71 pCt. hooger werkelijk loon (de regering houdt ook de verdeling ten volle in handen!); de overige bevolking wordt daarvoor evenredig in haar levensomstandigheden beperkt.

Hiermede zijn wij doorgedrongen tot de fundamentele idee van het programma. Die beoogt, dat de staatsrijkdom geweldig toeneemt, de volksmassa echter in de armoedigste levensomstandigheden moet volharderen. Zegevierend wordt daarvoor ook betoogd, dat een dergelijk heldhaftig optreden uitsluitend in een zuiver socialistisch land mogelijk is. Dat is zonder twijfel juist. Tevens zijn wij echter ook op het punt aangekomen waar het grootste vraagteken gezet moet worden: is het mogelijk, een volk van 150 miljoen menschen te spannen voor een zoo geweldig plan en tot deemoedigen arbeid te brengen, terwijl men het tegelijkertijd de grootste ontberingen oplegt, zijn inkomen tot de laatste cent wegpompt, terwijl de staat onmetelijke rijkdommen verzamelt? Reeds zuiver psychologisch schuilt hierin zulk een groote onwaarschijnlijkheid, dat men moet vreezen, dat het plan

zal falen op de menschelijke natuur. Zelfs indien het zou gelukken, de verwarrend gecompliceerde getallenschemata van dit economisch dwangbuis te vullen met stoffelijk leven, — hier moet de fout van de troosteloze mechaniseering zich wreken, die alle materiele factoren heeft overwogen, maar den mensch buiten beschouwing liet. Op dit punt bestaat ook, wat de berekening betreft, een hiaat. Al is ook al het getallenwerk nauwkeurig gemonteerd — controle is onmogelijk, daar het geheel een stuk toekomstmuziek is — toch is op deze plaats een kardinale fout zichtbaar. Ter verwezenlijking van het vijfjarenplan moeten in dit tijdperk 78.4 milliard nieuwe kapitaalsubstantie uit het volksinkomen worden geaccumuleerd. Dus per hoofd der bevolking jaarlijks meer dan 100 roebel. Het gemiddelde inkomen van een gezin wordt echter op 350 roebel geschat en prof. Auhagen taxeerde dezer dagen het gemiddelde inkomen per hoofd der bevolking zelfs op minder dan 100 roebel. Hier sluiten de gevolgtrekkingen van het vijfjarenplan dus niet in elkaar; er heerscht niet alleen verschil, maar men kan spreken van tegenstrijdigheid.

Het groote gevaar van dit enorme schema, tot naleving waarvan het Russische volk met uitschakeling van al zijn overige levensbelangen, gedurende vijf jaren wordt veroordeeld, schuilt hierin, dat, indien het op één punt faalt of met geweld tot mislukking wordt gebracht, het geheele enorme gebouw in elkaar zakt. Blijft slechts één industrie achter, kan het transportwezen ergens niet meekomen, breken de omstandigheden van de markt de gekunstelde prijsrelaties, raakt de valuta aan het wankelen of onttrekken de boeren zich maar ten deele aan hun verplichtingen, dan is het programma reddeloos verloren. Want, gelijk gezegd, alle reguleerende factoren van een ongehinderd verkeer zijn brutaal onderdrukt.

Men vraagt zich af, of de leiding van de sovjets werkelijk aan de uitvoerbaarheid van dit plan geloofd. De communistische fanatici, die om Stalin gegroepeerd zijn, meenen het te kunnen forceeren; gelooven er dus in dezen geest aan en zetten alles op deze kaart. Voor het overige is het verboden, er aan te twifelen. De meest gerenommeerde partijleden, revolutionairen van de oude garde gelijk Boecharin, Tomski, Uglanoff, zijn uit de partij gejaagd of verbannen, omdat zij het waagden, hun twijfel te uiten. Voor de „specialisten”, de niet-communistische deskundigen in overheidsdienst heet het te eenenmale: wie bedenkingen ten beste geeft — verdwijnt. Velen hunner zijn reeds uit hun ambt verwijderd. Het „Pjatiletka” (vijfjarenplan) is op instigatie van Stalin tot geloofsbelijdenis van het bolsjewisme verheven. Vele partijgangers althans zien er een palladium in, waar niet aan mag worden getornd, omdat het de groote massa een surrogaat moet bieden voor de heilbelofte door de wereldrevolutie, die tot dusver opgeld moest doen. Het geloof daaraan is ernstig geschokt en om de ontzaglijke ontberingen en het leed van het leven in het sovjetland te dragen, moet er één ster aan den hemel staan, die toekomstige gelukzaligheid verkondigt.

Met groote woorden wordt dit ook betoogd. Voor degenen, die het niet gegeven is, de voorspellingen door te werken, die binnen vijf jaren een vermeerdering der thans zoo schamele voorziening met industriele producten tot 236 pCt., van het volksinkomen tot 203.4 pCt., van de verschaffing van landbouwproducten tot 155 pCt. in uitzicht stellen, voor deze groepen wordt van het aanstaande „grote historische wonder” overal in de pers verteld. De wereld der vooze bourgeoisie zal met verwondering beleven, wat de „door het socialisme bevrijde arbeidskracht van het werkende proletariaat” vermag te bereiken. De bourgeoisie in het buitenland, aldus wordt het Russische volk verkondigd, zal het ongekende schouwspel „met van verbazing opengespalkten mond in machteloze woede” gadeslaan. Zeker is, dat de wereld veel met oprechte verbazing te beleven wacht; de Moskovische regisseurs mogen terecht het beginnende

schouwspel aanprijzen als iets ongekeeds. „Reusachtig” wordt het in ieder geval. De vraag blijft alleen maar: een reusachtige herbouw van de Russische volkshuishouding, of een reusachtig faillissement.

H. BUYS.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE AUTOMOBIELINDUSTRIE, DE CREDIET- CONTRACTIE EN DE DEPRESSIE IN DE VEREENIGDE STATEN.

Dr. W. L. Valk te New-York schrijft ons:

Zoals ik reeds in een vorig artikel schreef¹⁾, moet de moeilijke toestand der automobiellndustrie als een der belangrijke, doch stellig niet als de eenige oorzaak der Amerikaansche depressie beschouwd worden. In het voorjaar van 1929 wees ik in een analyse, welke gepubliceerd werd in het „Journal of Commerce”, op drie factoren, welke in de komende depressie een rol zouden spelen: de ontwikkeling der auto-industrie, het consumentencrediet en de speculatie. Ook deze drie factoren zijn niet de eenige gebleken, de toestand is nog gecompliceerder geworden dan toen te vermoeden was, maar het valt niet te ontkennen, dat dit complex van oorzaken van buitengewoon groote beteekenis geweest is en dat die oorzaken op merkwaardige wijze hebben samengewerkt, om het handelsleven ten val te brengen.

Wat de automobiellndustrie zelve betreft, valt het volgende op te merken. Het zijn vooral drie factoren geweest, die voor de speciale omstandigheden in deze industrie verantwoordelijk te stellen zijn. In de eerste plaats het feit, dat de uitbreiding van de industrie haar tempo reeds lang had moeten verminderen. Een crisisoorzaak kan dit feit op zichzelf niet zijn, want de vermindering van den vooruitgang was zeer geleidelijk en het verzadigingspunt was, zooals men nu wel veilig kan zeggen, nog niet bereikt. En zelfs indien het bereikt was, zou men toch nog kunnen rekenen met een gestadige bevolkingsuitbreiding, waarmede de verkoop van automobiellen voorloopig wel een sterke correlatie zal vertoonen. Toch is het belangrijk, dit feit onder de oogen te zien, want een industrie, die een fenomenalen groei vertoont, is minder kwetsbaar dan een industrie, die langzamerhand op weg is de grenzen van haar uitbreiding te benaderen. Hier in Amerika wijst men altijd op de onbegrensde mogelijkheden van export, doch daarover is niets met zekerheid te zeggen en er is reden om aan te nemen, dat dit optimisme niet zonder meer gerechtvaardigd is.

Daarbij komt nu het feit, dat het karakteristiek is voor deze industrie, dat zij geregeld nieuwe modellen moet produceeren, waardoor zij de markt voor het artikel, hoewel in steeds verminderende mate, telkens enigszins verwijden kan, zodoende het verzadigingspunt uitstellend. Maar het gevolg daarvan is, dat zij de markt voor haar oudere modellen daardoor bederft, en de voorraden dezer oudere modellen bij handelaars een ernstig probleem veroorzaken. Daarbij komt de gewoonte, om, wanneer men een nieuwe auto koopt, de wagen, die men bezit, daartegen in te ruilen, zoodat de handelaars geforceerd worden, een groote hoeveelheid oude wagens in voorraad te hebben. Dit proces had nu zulk een omvang bereikt, dat voor de oudere wagens, die door technische verbeteringen steeds minder begeerlijk worden, geen voldoende markt meer aanwezig was en de liquiditeit der automobiellhandelaars ernstig in gevaar kwam.

Een derde factor, die onder het oog gezien moet worden, is het feit, dat de ontwikkeling van de vraag naar auto's gedurende een vrij lange periode niet gemakkelijk te overzien was. In de kringen der handelaars wordt aan deze factor groote beteekenis toegerekend, hoewel zij quantitatief moeilijk te beoordeelen is. Men wijst dan op het feit, dat Ford gedurende een vrij lange periode uit de markt geweest is. Dit had

twee gevolgen: enerzijds kochten velen, die eigenlijk een Ford hadden willen koopen, nu een Chevrolet of iets anders. Anderzijds — dit schijnt vooral met de boeren het geval geweest te zijn — hebben velen hun inkoop uitgesteld, totdat de Fords weer te krijgen waren. Dit heeft nu twee gevolgen gehad n.l. dat eerst de vraag naar andere wagens overschat werd, en dat, toen de lang uitgestelde vraag naar Fords weer bevredigd kon worden, zij overdreven verwachtingen wekte. Zoo schijnt dan eenige overproductie in de automobiellndustrie niet te ontkennen te zijn, doch het komt mij voor, dat het verstandig is, deze factor niet te overschatten, temeer, omdat naar men zegt, de financieele positie der automobiellfabrieken zeer gunstig is.

Een factor waarop vele handelaars gaarne wijzen is de credietcontractie. Wanneer een credietcontractie plaats vindt, is het voor den onderzoeker zeer lastig uit te maken, of de oorzaak bij de banken of bij de producenten ligt, en vooral in Amerika is dit op het oogenblik zeer moeilijk. Het is duidelijk, dat de handelaars op de credietcontractie wijzen als een der factoren, die hen in moeilijkheden gebracht hebben. Doch de bankiers schijnen dermate bevreesd te zijn voor de publieke opinie, dat zij niet gaarne een credietcontractie, ook al is deze volkomen gerechtvaardigd, toegeven. Zij wijzen erop, dat zij slechts het crediet, dat voor de speculatie gebruikt werd, geweigerd hebben en dat zij voor de „legitieme” behoeften van handel en nijverheid steeds ruim crediet beschikbaar hadden.

Hierbij moet men twee dingen in het oog houden. Ten eerste, dat, toen de banken het speculatieve crediet weigerden, de interest voor deze soort van crediet sterk gestegen is en daardoor groote sommen, die anders voor „legitieme” doeleinden beschikbaar waren geweest, zich nu, of op de beurs localiseerden, of handel en nijverheid eerst na eenige vertraging bereikten. Indien dus de banken handel en nijverheid van geld hadden willen voorzien, zoodat deze geen nadeeligen invloed van den toestand zouden ondervinden, dan had een groote uitbreiding van „legitiem crediet” moeten plaats vinden, om de leemte te vullen, die ontstond doordat het beursspel, via het effect op de interest, het geld in andere kanalen zoog. Deze credietuitbreiding is uitgebleven en handel en nijverheid hebben wel degelijk den druk van den toestand gevoeld.

En deze houding der banken is voor een groot deel te rechtvaardigen. Want per saldo was het met de liquiditeit in sommige industrieën en takken van handel slecht gesteld. De bekendste zwakke plekken waren wel de filmindustrie, die gelijk bekend is, door de „spreekende film” geruïneerd is, en de automobiellndustrie, om redenen, die hierboven uiteengezet zijn.

Toen nu bij dit alles het additioneele effect van de ineenstorting der beurs kwam, moest het resultaat wel zeer ernstig zijn. Want de verliezen op de beurs en het merkwaardige psychologische effect, dat deze nu eenmaal hebben, hebben grooten invloed gehad op de kooplust van het volk. En omdat de artikelen, die hierdoor het meest getroffen worden, luxe goederen zijn, voor een belangrijk deel goederen, die vrijwel algemeen op afbetaling gekocht worden, is het lastig uit te maken, in hoever de verliezen in deze industrieën het gevolg zijn van de veranderde houding der koopers, en in hoever het weigeren van consumentencrediet hier van beteekenis geweest is.

Het is duidelijk — en dit is een nieuwe factor in het moderne depressieprobleem — dat het weigeren van consumentencrediet door de banken de vraag naar afbetalingsartikelen onmiddellijk vernietigen kan. In zoover is een contractie van consumentencrediet nog funester in haar gevolgen dan een contractie van producentencrediet. En, waar de zekerheid van een consumentencrediet ten zeerste afhankelijk is van de positie van de handelaars, en deze, althans in het automobiellvak ongunstig was, wordt het begrijpelijk,

¹⁾ Zie E.-S. B. van 25 Dec. 1929.

dat de banken, de financieringsmaatschappijen, die gewoonlijk den verkoop van automobielen financieren, niet meer hebben willen steunen.

Daarbij komt, dat de bankiers natuurlijk reeds lang gevoeld hebben, dat slechte tijden komende waren. Dit moet mede een beslissende factor geweest zijn in het bepalen der bankpolitiek. Dat is tenslotte niets dan een nieuwe illustratie van het feit, dat de vrees voor een depressie een van de voornaamste elementen in het komen van een depressie is.

Intusschen kan niet ontkend worden, dat reeds eenige verbetering in de situatie is gekomen. De verkoopen op de automobieltentoonstelling te New-York zijn meegevallen en het consumentencrediet schijnt reeds weer gemakkelijker te krijgen te zijn, al zal met eenige voorzichtigheid van den kant van de credietgevers nog wel eenigen tijd gerekend moeten worden.

Een prognose voor den naasten tijd is nog niet te maken. Een goed ding is, dat men den ernst der situatie niet meer onderschat. Maar sterke teekenen van opleving ontbreken nog en, hoewel de buitenlandsche handel voor Amerika betrekkelijk onbelangrijk is, vormen de koffiecrisis in Zuid-Amerika en de gevolgen van de daling van het zilver in Mexico en China ongewenschte situaties, die niet zullen nalaten, ook op de Vereenigde Staten hun effect te hebben.

DE ENGELSCHEN BANKPOLITIEK.

Haar invloed op handel en verkeer. Een barometer voor de volkswelvaart.

De heer Gilbert C. Layton te Londen schrijft ons:

Welke tekortkomingen men later ook aan de tweede socialistische Regeering in Groot-Brittannië moge verwijten, in ieder geval zullen er tal van boekdeelen zijn verschenen, die de rapporten bevatten van de vele commissies van onderzoek, welke door deze Regeering, kort nadat zij aan het bewind kwam, zijn ingesteld. Verscheidene van deze boekdeelen zullen een verslag geven van de Engelsche bankpolitiek, als resultaat van de werkzaamheden van een dier Commissies, omdat het bankbedrijf tot die instellingen behoort, die heden ten dage zoo gaarne aan een nauwkeurig onderzoek worden onderworpen en zoo vaak worden bekritiseerd.

Het voornaamste punt, waarom de kritiek op de Engelsche banken draait, is voorzeker de verhouding tusschen banken en industrie. Telkens weer rijst de vraag, of de Engelsche industrie wel in voldoende mate door de Engelsche banken wordt ondersteund. De critici beweren, dat de bankpolitiek van Engeland te conservatief is en dat de voorzichtige relaties tot de industrie zeer vaak eer remmend dan ondersteunend werken. Er zijn critici, die nog verder gaan en beweren, dat het bankwezen zijn winsten in hoofdzaak maakt op de internationale geldmarkt, en zulks ten koste van den handel. Een bevoegd, doch vooringomen, beoordeelaar van het bankwezen verkondigde zelfs de leus, dat in Groot-Brittannië de industrie wordt afgeslacht om aan den bankier een vrijen dag te kunnen geven.

Het Engelsche bankstelsel is, in tegenstelling tot dat in andere landen, gebaseerd op een betrekkelijk klein kapitaal en groote bedragen aan deposito's. De meeste bankzaken worden dan ook op grond dezer deposito's gedaan. Deze zijn echter op korten termijn verstrekt, zoodat de banken genoodzaakt zijn ook aan de industrie op korten termijn te leenen. In verband hiermede onthouden de banken zich dan ook van deelneming aan de leiding van handels- en industriele ondernemingen. Het spreekt echter vanzelf, dat bij de gecompliceerde economische verhoudingen, die wij thans hebben, en gedurende de laatste jaren van depressie en moeilijkheden niet steeds werd vastgehouden aan de strenge beginselen der usantieele Engelsche bankpolitiek, hoewel deze nog wel bij de

meeste financieele transacties het richtsnoer is.

Wat de critici van het bankstelsel ook mogen beweren, een vaststaand feit is het, dat de Engelsche banken in staat zijn geweest om in moeilijke tijden het financieel evenwicht te bewaren, ook in dezen zin, dat zij financieele crises hebben voorkomen, hetgeen tenslotte de soliditeit en den vooruitgang van de Engelsche industrie ten zeerste heeft bevorderd. Doch zij hebben meer gedaan, zij hebben gedurende de laatste twee of drie jaren de industrie in toenemende mate ondersteund. Reeds in 1928 hebben de banken het bedrag van de aan haar cliënten verstrekte credieten verhoogd, alhoewel de eigen kasmiddelen van de banken practisch gesproken niet veranderd waren. Deze steun aan de industrie werd zelfs gedurende het moeilijke jaar 1929 voortgezet, toen de Bank of England haar disconto eerst van 4½ pCt. tot 5½ pCt. en later tot 6½ pCt. had verhoogd en er een hevige druk werd uitgeoefend op de goudreserve van de Bank van Engeland door de aanhoudende onttrekking van goud. Beschouwt men de cijfers van midden 1929, dan ziet men, dat de wisselportefeuilles van de grootbanken £ 44.9 millioen grooter zijn dan een jaar tevoren (toen deze post £ 194.4 millioen beliep) en 8.9 pCt. bedragen van alle verplichtingen tegen 4.3 pCt. twee jaren geleden. Het effectenbezit van de banken nam eveneens toe, hetgeen de industrie tevens steunde, doordat het de koopkracht van het publiek deed toenemen en den koers van de fondsen, vooral van de „gilt-edged” effecten, erdoor op peil bleef. De toeneming van de posten disconto's, voorschotten in rekening-courant en call-gelden, is mede een gevolg van de steunverleening aan de industrie, welke te meer moet worden gewaardeerd, nu zij plaats had in een periode van depressie.

Deze cijfers beteekenen een krachtig antwoord van de banken tegenover de kritiek, dat zij de industrie niet voldoende steunen. De jongste gebeurtenissen werpen evenwel een onrustwekkend licht op eenige van de steunmaatregelen, indien men ze van meer nabij bekijkt. De Hatry-zwendel, waarvan de schuld voor een groot deel aan de banken lag, gaf een ongunstigen indruk van sommige werkzaamheden in het bankbedrijf. De daarop volgende val van eenige andere financiers, waarbij de grootbanken betrokken waren, hebben deze angstige gevoelens nog doen toenemen. De banken moeten vóór alles zorg dragen voor de goede reputatie, dat zij geen fouten maken; nu hebben zij aperte fouten gemaakt, die haar verscheidene millioenen hebben gekost; in sommige gevallen door het leenen van geld tegen vervalschte certificaten, in een ander geval door credietverleening aan iemand, waarvan beweerde wordt, dat hij verre boven zijne krachten ging. Hieruit blijkt een verbluffend gebrek aan banktechnische nauwkeurigheid en voorzorg. Op gronden van algemeen belang wordt sterke critiek geoeffend op het feit, dat de banken groote sommen geld hebben voorgeschoten voor speculatieve financieele transacties, die zich zelfs, indien zij een ver verwijderd verband hielden met het lofwaardig streven om de industrie te rationaliseeren, kenmerkten door gewaagde speculatie inplaats van solide bevordering van handel of industrie. Terwijl de moeilijkheden van enkele speculatieve groepen gedurende den herfst en den winter van 1929 weinig beteekenis hebben tegenover de geheele Engelsche industrie of het geheele Engelsche bankwezen, doet het feit, dat zekere financieele kringen gemakkelijk geld kunnen krijgen, terwijl solide industrieelen en handelaren groote moeilijkheden hebben bij het verkrijgen van voorschotten tegen gezonde onderpanden, veronderstellen, dat er een ernstig defect is in het bankapparaat.

Het Engelsche bankwezen heeft de traditie van onafhankelijkheid en natuurlijke antipathie tegen staatsbemoeiing; het is daardoor in staat een bankpolitiek op te bouwen, die aan de eischen van den tegenwoordigen tijd kan voldoen. Indien het zulks

doet, zal dit der traditie getrouw geleidelijk moeten geschieden, vrij van opsmuk en als resultaat van vele proefnemingen. Indien men den toestand globaal beschouwt, begint Groot-Brittannië zich opnieuw te ontwikkelen, waardoor het bankwezen een nieuwen achtergrond krijgt. Door de snelle toeneming van industriële fusies, die plaats vonden en nog zullen plaats vinden gedurende de komende jaren, zal de vroeger zoo belangrijke taak van den directeur van een bankfiliaal, belangrijk aan beteekenis inboeten. Deze taak bestond hierin, dat de credietbehoeften van plaatselijke, onderling concurrerende handelaren en industrieelen moesten worden beoordeeld en bevredigd. De delicate en vaak persoonlijke besprekingen van den filiaaldirecteur met zijn cliënten zullen plaats maken voor breed opgezette conferenties tusschen industrieelen en bankiers in de kamer van de hoofd-directie, die zich daarbij door hare statistische afdeling zal laten adviseeren. De rationalisatiebeweging in Groot-Brittannië zal langzaam, maar toch zeer grondig de Engelsche bankpolitiek veranderen, onverschillig, of degenen, die op traditie gesteld zijn, dit aangenaam vinden of niet. Intusschen zet de desbetreffende Regeeringscommissie haar onderzoek naar het bankwezen in de hoofdstad voort.

AANTEKENINGEN.

Discontoverlagingen.

De vorige week is in een drietal belangrijke geldcentra het disconto van de centrale bank gewijzigd. Op 5 Februari gaf de Deutsche Reichsbank het voorbeeld door met haar disconto een half procent naar beneden te gaan en dit te brengen van 6½ op 6 pCt. Londen volgde op 6 Februari met een verlaging van 5 tot 4½ pCt., spoedig gevolgd door New-York, dat van 4½ naar 4 pCt. ging.¹⁾

Deze discontoverlagingen zijn weinig verrassend. De positie van de Deutsche Reichsbank was na de ultimospanning, die weinig moeilijkheden met zich bracht, zoo ruim, dat een lagere reute alleszins gemotiveerd was. Zoals Dr. Schacht in zijne motiveering van de discontoverlaging heeft medegedeeld, heeft de Reichsbank haar disconto in Januari slechts met ½ pCt. willen verlagen, teneinde eerst den algemeenen toestand nog eens te kunnen aanzien. Hoewel de factoren, welke de Deutsche geldmarkt beheerschen, ook nu nog niet in allen deele te overzien zijn, is de toestand toch in belangrijke mate opgeklaard, zoodat de centrale bank van meening was het Deutsche bedrijfsleven, dat zwaar onder de depressie te lijden heeft, met een verdere renteverlaging te moeten gerieven. De credietbehoeften van het bedrijfsleven zullen in het huidige stadium der conjunctuur voorloopig niet groot zijn en Dr. Schacht verwacht, dat de Overheid de saneering van haar financiën met ernst ter hand zal nemen.

Daarbij komt, dat er ook nu nog een aanmerkelijke marge blijft bestaan tusschen den rentevoet in Duitschland en dien in andere landen, zoodat terugtrekken van geld door het buitenland als gevolg van dezen maatregel niet te vreezen is. Een vergelijking

¹⁾ Later werd nog het Oostenr. disconto van 7 tot 6½ pCt. en dat van de Javasche Bank van 5½ tot 5 pCt. verlaagd.

met den rentevoet in Frankrijk, Engeland en Amerika alsmede in Nederland bevestigt deze opvatting. Reeds voor het einde van de Tweede Haagsche Conferentie scheen de neiging van het buitenland — inzonderheid van Frankrijk — om in Duitschland gelden uit te zetten, stijgende te zijn, hetgeen ook de toeneming van den goudvoorraad van de Reichsbank zou verklaren. Daarbij komt, dat de uitvoering van de besluiten der Conferentie, inzonderheid de internationale herstelleening, waarvan een deel aan Duitschland ten goede komt, de positie van dit land tegenover het buitenland aanmerkelijk zal verbeteren.

De voornaamste cijfers van de weekstaten van de Reichsbank sinds het einde van het vorige jaar volgen hieronder. Voorts geven wij hier een overzicht van de veranderingen van het disconto sinds einde 1923:

Disconto van de Deutsche Reichsbank.

29 Dec. 1923 .. 10 pCt.	10 Juni 1927 .. 6 pCt.
26 Febr. 1925 .. 9 ..	5 Oct. 1927 .. 7 ..
12 Jan. 1926 .. 8 ..	12 Jan. 1929 .. 6½ ..
27 Maart 1926 .. 7 ..	25 April 1929 .. 7½ ..
7 Juni 1926 .. 6½ ..	2 Nov. 1929 .. 7 ..
6 Juli 1926 .. 6 ..	13 Jan. 1930 .. 6½ ..
11 Jan. 1927 .. 5 ..	5 Febr. 1930 .. 6 ..

Duitschland werd gevolgd door Engeland. Nu Frankrijk tot discontoverlaging is overgegaan, en daarmede, zooals „The Economist” het uitdrukt, heeft gegeven een „demonstration that France has all the gold and money she needs, and that it was time to stimulate French investment abroad”, en nu Duitschland hetzelfde deed, daar was er voor de Bank van Engeland alle reden om hetzelfde te doen, te meer, waar de positie van de Bank zeer ruim was en bij het geldend disconto het contact met de markt verloren was geraakt. Van de positie van de Bank van Engeland sinds de vorige discontoverlaging (12 December 1929) geven nevenstaande cijfers een beeld. De goudvoorraad is geleidelijk gestegen en de reserve is bijzonder ruim.

Van den loop van het Engelsche bankdisconto sinds het einde van den wereldoorlog geven wij hieronder een staatje:

Disconto van de Bank van Engeland.

5 April 1917 .. 5 pCt.	5 Juli 1923 .. 4 pCt.
6 Nov. 1919 .. 6 ..	5 Maart 1925 .. 5 ..
16 Apr. 1920 .. 7 ..	6 Aug. 1925 .. 4½ ..
28 Apr. 1921 .. 6½ ..	1 Oct. 1925 .. 4 ..
23 Juni 1921 .. 6 ..	3 Dec. 1925 .. 5 ..
22 Juli 1921 .. 5½ ..	21 Apr. 1927 .. 4½ ..
3 Nov. 1921 .. 5 ..	7 Febr. 1929 .. 5½ ..
16 Febr. 1922 .. 4½ ..	26 Sept. 1929 .. 6½ ..
13 April 1922 .. 4 ..	31 Oct. 1929 .. 6 ..
15 Juni 1922 .. 3½ ..	21 Nov. 1929 .. 5½ ..
13 Juli 1922 .. 3 ..	12 Dec. 1929 .. 5 ..
	6 Febr. 1930 .. 4½ ..

Tenslotte heeft ook de Federal Reserve Bank of New-York na lange aarzeling besloten om met haar disconto naar beneden te gaan. Zij is daarin gevolgd door verschillende andere Federale Reserve Banken. Een overzicht van het New-Yorksche disconto doen wij hier eveneens volgen:

Disconto Federal Reserve Bank of New-York.

21 Febr. 1923 .. 4½ pCt.	4 Aug. 1927 .. 3½ pCt.
30 Apr. 1924 .. 4 ..	2 Febr. 1928 .. 4 ..

Deutsche Reichsbank. (in millioenen Reichsmark.)

	Goud	Deviezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen	Diverse Activa	Circulatie	Rekening Crt.	Diverse Passiva	Dekkingspercent. bankp. 1)
23 Dec. '29	2.264,7	405,7	2.156,5	98,0	603,3	4.579,0	448,4	296,5	58
31 " "	2.283,1	403,6	2.607,7	250,6	503,2	5.043,7	755,2	293,2	53
7 Jan. '30	2.283,8	403,8	2.369,9	51,2	581,9	4.604,7	594,5	295,6	58
15 " "	2.134,0	397,7	1.893,8	67,9	578,5	4.187,0	543,4	299,7	60
23 " "	2.286,5	399,8	1.807,1	51,4	580,4	3.952,6	708,7	299,0	68
30 " "	2.297,1	397,1	2.027,9	169,6	606,0	4.653,3	356,8	303,1	58
7 Febr. "	2.325,9	393,8	1.959,9	54,8	502,7	4.381,0	451,0	208,6	62

1) Dekking van biljettencirculatie door goud en deviezen.

Bank van Engeland. (in 1000 £)

	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Gov. Sec.	Other Sec.		Public Depos.	Other Deposits		Bankbilj. in Banking Departm.	Reserve %
				Disc. and Advances	Securities		Bankers	Other Accounts		
11 Dec. '29	137.434	365.158	60.664	8.828	19.470	8.860	58.073	36.399	31.849	31 ⁷ / ₃₂
18 " "	140.734	371.698	65.144	10.630	20.566	9.859	62.065	35.517	28.807	27
26 " "	146.028	379.574	67.124	22.300	17.735	8.829	71.049	35.789	26.275	22 ⁷ / ₁₆
1 Jan. '30	146.116	369.783	81.659	42.171	18.014	12.350	110.297	37.523	36.178	22 ¹⁰ / ₃₂
8 " "	149.215	362.922	69.886	15.082	15.285	17.211	75.701	35.574	41.139	36
15 " "	150.654	351.943	61.251	9.672	14.034	24.811	64.358	36.419	58.523	46 ²³ / ₃₂
22 " "	151.289	346.400	57.666	5.780	14.879	29.151	59.948	36.012	64.659	51 ¹³ / ₁₆
29 " "	150.428	348.018	54.301	5.500	13.976	14.593	67.463	35.987	62.117	52 ¹³ / ₁₆
5 Febr. "	151.212	348.690	49.895	5.603	13.915	23.294	54.250	36.227	62.093	54 ²⁹ / ₃₂

11 Juni 1924 . . .	3½ pCt.	17 Mei 1928 . . .	4½ pCt.
8 Aug. 1924 . . .	3 " "	12 Juli 1928 . . .	5 " "
26 Febr. 1925 . . .	3½ " "	9 Aug. 1929 . . .	6 " "
7 Jan. 1926 . . .	4 " "	31 Oct. 1929 . . .	5 " "
22 Apr. 1926 . . .	3½ " "	14 Nov. 1929 . . .	4½ " "
12 Aug. 1926 . . .	4 " "	6 Febr. 1930 . . .	4 " "

Al deze discontoveranderingen veraangenamen ook de positie van onze eigen circulatiebank, aangezien zij de kans op afvloeiing van geld naar het buitenland verminderen. Of zij echter eerlang reeds effectief zullen blijken in dezen zin, dat zij de sterke tendenz tot daling van het prijsniveau in de verschillende landen tot staan brengen en het economisch leven tot nieuwe activiteit zullen prikkelen, zooals inzonderheid in Amerika door velen wordt gehoopt, lijkt bij den geringen omvang der verlaging voorhands dubieus.

V. S.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: In ons nummer van de vorige week publiceerden wij een en ander uit de onlangs gehouden rede van den heer J. M. Keynes over de vraagstukken en problemen, door de dalende prijzen veroorzaakt. De ernst van deze vraagstukken wordt verhoogd door de verdere groote daling van de waarde van vele artikelen gedurende de afgelopen maand. Zooals uit de volgende tabel blijkt, stond ons indexcijfer voor groothandelsprijzen op 31 Januari 1930 op een niveau, dat 14 pCt. lager was dan het gemiddelde van 1927, en 9.1 pCt. lager dan dat van Januari 1929. De daling in de afgelopen maand bedroeg 2.5 pCt.

Gemiddelde 1927 = 100

	Jan. 1929	Oct. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930
Granen en Vleesch....	96.7	94.4	90.6	92.3	89.2
Andere voedings en genotmiddelen.....	89.4	85.0	84.0	83.6	83.1
Weefstoffen.....	101.3	85.2	83.6	82.6	76.7
Delfstoffen.....	94.8	94.6	92.4	92.4	92.6
Diversen.....	91.2	90.7	89.8	89.2	88.0
Totaal.....	94.7	90.2	88.3	88.3	86.1

Van de vijf groepen, waarin ons indexcijfer is verdeeld, namen de „Delfstoffen” bij de dalende beweging gedurende de afgelopen maand de leiding met een daling van ruim 7 pCt., waardoor het cijfer voor deze soort artikelen 44 pCt. beneden het gemiddelde van 1924 kwam. „Granen en Vleesch” namen de tweede plaats in met een daling van 3.3 pCt., terwijl de groep „Diversen” 1.3 pCt. lager was. „Delfstoffen” en „Andere Voedings- en Genotmiddelen” toonden tenslotte weinig verandering. De prijsfluctuaties gedurende Januari voor elk der 58 artikelen, waaruit ons indexcijfer is samengesteld, blijken uit de volgende tabel.

Prijsstijgingen van zeven artikelen t.w. buitenlandsch schapenvleesch, varkensvleesch, thee, koffie en koper — dit laatstgenoemde artikel steeg met 5.9 pCt. — werden gecompenseerd door prijsdalingen van 29 artikelen, waarbij Canadeesche tarwe, rijst, rraïs, rundvleesch, Amerikaansche katoen, wol, rubber en amm. sulphaat op den voorgrond traden.

In verband met de groote overschotten van Augustus, is de afbrokkeling van de notering van buitenlandsche tarwe met 7 sh. per quarter voor Januari, na de betrekkelijke stabiliteit gedurende de laatste vier maanden van 1929, kenteekenend. Deze daling doet veronderstellen, dat de handhaving van het plan van de Noord-Amerikaansche producenten, om de voorraden van de markt terug te houden, moeilijkheden zal veroorzaken, en dat de Canadeesche pools tegenover groote verliezen zullen komen te staan. De geschiedenis van de tarwe gedurende de laatste maanden illustreert inderdaad weder eens op overtuigende wijze de onoverkomenlijke moeilijkheid bij de pogingen om den aanvoer van een artikel te stabiliseeren, dat van het weer afhankelijk is, en onder de meest verschillende omstandigheden in alle werelddelen wordt voortgebracht, en het tegengestelde effect op de prijzen, die zulke pogingen gewoonlijk opleveren. Zooals uit den volgenden staat blijkt, zijn de andere granen, in vergelijking met een jaar geleden, meer in prijs gedaald dan tarwe (aangekomen partijen Argentijnsche maïs noteerden einde Januari 27 sh. per quarter tegen 44/9 op den overeenkomstigen dag van 1929), terwijl tarwe, waarvan de prijs op 31 Jan. voor Manitoba No. 2 48/6 per quarter bedroeg (tegen 50/9 een jaar geleden), in een eenigszins hachelijken toestand verkeert, nu Europa nog steeds goed voorzien is en de Indische oogstvooruitzichten gunstig schijnen.

Voor de producenten moeten de gevolgen van de prijsdalingen, niet slechts van graan, maar ook van katoen, wol, vlas en jute, zeer ongunstig zijn. De baisse van de graanprijzen heeft, afgezien van de acute depressie op de vrachtenmarkt, reeds moeilijkheden veroorzaakt ten aanzien van den Argentijnschen wisselkoers; de niet-loonende katoenprijzen drijven de Zuidelijke Staten tot systematische inkrimping van de te bebouwen oppervlakte.

De katastrophale vermindering van de opbrengsten der wolweelingen zal ongetwijfeld haar terugslag hebben op de invoercapaciteit van de voornaamste wolproducerende staten. Wol (tops) 64's noteerde einde Januari 27 d., tegen 31 d. een maand en 47 d. een jaar geleden. Zoowel in Australië als Zuid-Afrika vergaderen de Vereenigingen van wolproducenten, teneinde middelen te beramen om aan den toestand het hoofd te kunnen bieden, en deze producenten schijnen geneigd zich, evenals de tarwe-, koffie-, thee- en rubberplanters en de tin- en koperproducenten aaneen te sluiten om de verkoopen in een of anderen vorm te beperken. Als een duidelijk bewijs van de gevolgen van een dergelijken maatregel, zelfs op korten termijn (de nadeelen zijn op den langen duur buiten kijf), kan de aandacht gevestigd worden op de groep artikelen, wier prijzen, zooals boven aangegeven, gedurende het geheele jaar het vastst gestemd waren — kolen, ijzer en staal — artikelen, waarbij restrictie geen rol van beteekenis heeft gespeeld.

Wat Engeland betreft, wordt behalve door het feit, dat de exportindustrieën het hoofd zullen hebben te bieden aan de verminderde koopkracht van de voornaamste overzeesche producenten, het vraagstuk van de dalende groothandelsprijzen nog gecompliceerd door het feit, dat de kosten van levensonder-

	Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met			Indexcijfer Toe-(+) of afnem(-) in perc. vergeleken met	
	vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar		vor. maand	vorig jaar
Tarwe (buitenl.)	-12,6	- 4,4	Katoen (Am.)	- 6,0	-14,7	Hout (Eng.)	..	..
" (Eng.)	+ 1,0	- 0,7	" (Egypt.)	+ 0,7	-22,6	" (Zweedsch)	..	..
Meel	- 5,0	+ 4,1	Garen	- 4,5	-14,5	Cement	..	..
Gerst	- 2,9	-17,9	Laken	- 1,9	- 7,3	Huiden	..	- 15,9
Haver	- 1,1	-26,5	Wol (Eng.)	-19,6	-32,7	Leder	..	-10,6
Maïs	-12,9	-39,7	" (Austr.)	-21,2	-39,5	Benzine No. 1	..	+ 14,8
Rijst	- 6,0	- 9,6	" (tops)	-12,9	-42,6	Petroleum	..	+ 14,3
Aardappelen	..	-31,8	Zijde	..	-16,7	Stookolie	..	..
Rundvleesch (Eng.)	- 6,0	..	Vlas	- 1,7	-36,7	Lijnolie	- 1,1	+ 50,8
" (Arg.)	- 6,6	+ 15,8	Hennep	- 3,2	- 8,3	Talk	- 0,7	- 4,5
Schapenvl. (Eng.)	..	+ 10,6	Jute	- 4,5	-20,3	Rubber	- 5,4	-29,9
" (N. Z.)	+ 7,2	+ 3,6	Weefstoffen	- 7,1	-24,3	Soda	..	..
Varkensvl. (Deensch)	+ 3,8	+ 19,8	Ruw-IJzer	..	+ 9,8	Amm. Sulphaat	-11,1	-17,2
Granen en Vleesch	- 3,3	- 7,8	Stalen rails	..	..	Creosoot	..	-26,1
Thee	+ 3,8	-24,3	Ijzeren staven	..	+ 4,9	Diversen	- 1,3	- 3,5
Koffie	+ 3,0	+ 5,3	Blik	..	+ 4,2			
Cacao	- 0,8	+ 1,6	Kolen (Welsch)	..	+ 3,9			
Rietsuiker	- 2,2	- 9,4	" (Dur. Gas.)	..	+ 13,6			
Bietsuiker	- 3,3	- 5,4	" (huisbrand)	..	..			
Kaas (Can.)	..	- 6,7	Lood	- 1,1	- 2,1			
Boter (Deensche)	- 4,4	- 9,5	Tin	- 0,8	-19,7			
Kokosolie	- 1,5	-14,1	Koper	+ 5,9	- 7,6			
Tabak	..	+ 2,3	Ongez. Zink	- 0,6	-24,4			
Andere voedings- en Genotmiddelen	- 0,6	- 7,0	Delfstoffen	+ 0,2	- 2,3			

houd (nauw verbonden als deze zijn met de loonen) niet naar evenredigheid zijn gedaald. Bij vergelijking van den loop van ons indexcijfer met dat van het Departement van Arbeid voor de kosten van levensonderhoud, waarbij het jaar 1924 als basis werd aangenomen, is de toenemende afwijking tusschen de beide curven merkwaardig. De twee grootste dalingen van de groothandelsprijzen, in de periode van Januari 1925 tot Maart 1926, en in die van Juli 1928 tot Januari 1930, werden in betrekkelijk onbeduidende mate in de kosten van levensonderhoud weerspiegeld. Gedurende de laatste zes jaren bedroeg de totale daling van de groothandelsprijzen bijna 24 pCt. tegenover een daling van slechts 6.2 pCt. voor de kosten van levensonderhoud.

Tot op zekere hoogte wordt de afwijking veroorzaakt door het feit, dat materialen, die bij het groothandelsindex zwaarder wegen, sterker zijn gedaald dan voedingsmiddelen, doch sinds begin 1925 daalden de prijzen voor voedingsmiddelen in den groothandel sterker dan in den kleinhandel. Hieronder geven wij het jaarlijksche verloop van het indexcijfer voor voedingsmiddelen in den kleinhandel van het Departement van Arbeid en van het gemiddelde (gewogen in verhouding van 13 : 9) van de twee groepen van voedingsmiddelen van de groothandelsindexcijfers van de Economist:

Verloop in	Voedingsmiddelen	
	Groothandel pCt.	Kleinhandel pCt.
1925	- 9.3	- 3.9
1926	- 3.0	- 1.2
1927	- 1.3	- 4.1
1928	- 3.6	- 1.9
1929	- 6.2	- 1.3
Totaal	- 24.6	- 11.8

Verschillen in de samenstelling van de twee indexcijfers verhinderen een nauwkeurige vergelijking; de afwijkingen in de mate van de dalingen zijn evenwel bijzonder groot.

De volgende tabel toont ons indexcijfer, herleid tot het gemiddelde van 1913.

In 1925 zouden weinig economen of handelaren zich aan de voorspelling hebben gewaagd, dat de prijzen vijf jaren later zouden zijn gedaald tot nog geen 24 pCt. boven het niveau van 1913. Om dit verloop als een wereldramp te beschrijven, zooals Prof. Keynes doet, beteekent een lichte overdrijving van den ernst van de gevolgen voor de totale koopkracht, daar de verliezen van de producenten op den langen

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
1913	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1925..	168.4	204.2	194.6	139.8	126.2	160.9
" 1926..	151.7	195.3	152.6	149.8	120.7	149.4
" 1927..	147.6	202.2	157.0	125.1	116.1	143.7
" 1928..	152.9	189.7	165.0	115.2	111.2	140.9
" 1929..	143.0	173.5	144.7	119.6	105.0	132.8
Einde Jan. 1929..	142.7	180.8	159.0	118.6	105.9	136.1
" Feb. ..	149.3	179.0	156.8	120.6	106.1	137.3
" Maart ..	148.9	176.5	158.2	124.7	106.1	138.1
" April ..	146.2	174.9	151.8	120.9	104.5	135.0
" Mei ..	136.6	170.5	149.0	119.7	103.9	131.5
" Juni ..	140.3	170.1	145.5	120.4	103.6	131.7
" Juli ..	152.7	171.3	143.8	120.2	106.6	134.6
" Aug. ..	149.5	174.3	143.9	120.4	105.6	134.5
" Sept. ..	141.4	175.1	137.7	120.3	106.2	131.9
" Oct. ..	139.3	171.9	133.7	118.3	105.3	129.6
" Nov. ..	133.7	169.9	131.2	115.6	104.2	126.9
" Dec. ..	136.2	169.1	129.6	115.6	103.5	126.9
" Jan. 1930..	131.6	168.0	120.4	115.8	102.1	123.7

duur tot op zekere hoogte moeten worden opgeheven door de toeneming van het verbruik van diegenen, die, voor levensonderhoud van de industrie afhankelijk zijn. Hoewel te verwachten is, dat een stabiele toestand bereikt zal worden, (het is nog moeilijk te voorspellen op welk niveau), is het duidelijk, dat de tegenwoordige baisse, die een diepgewortelde verkeerde inrichting van vraag en aanbod reflecteert, welke aan vele oorzaken moet worden toegeschreven en nog versterkt wordt door de tariefmuren en andere beschermende kunstmiddelen, geen veelbelovend begin voor de onmiddellijke vooruitzichten van den wereldhandel is, terwijl verliezen op de voorraden van de fabrikanten de bestaande moeilijkheden in vele industrieën nog verhoogen.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen.

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 = 100.

Bij beschouwing der indexcijfers over December 1929 in vergelijking met die der voorafgaande maand, blijkt, dat het algemeen indexcijfer met 2 (1.46 pCt.), dat der voedingsmiddelen met 4 punten (2.78 pCt.) is gedaald.

Tegenover een prijsstijging van 1.1 artikelen (w.o. 7 voedingsmiddelen) met in totaal 33 punten (w.o.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duits-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
November 1913..	70 ⁴⁾	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
November 1918..	358	438	..	..	..	367	392	214
Hoogste 1920..	591	679	..	..	325	366	297	322
Gemiddelde 1923..	101 ⁵⁾	458	577	..	183	160	154	211
" 1924..	98 ⁵⁾	489	554	137 ⁵⁾	—	162	156	206
" 1925..	103 ⁵⁾	555	646	142 ⁵⁾	—	161	155	202
" 1926..	100 ⁵⁾	703	654	134	145	149	145	179
" 1927..	95	618	527	138	142	146	148	170
December 1928..	97	624	497	140	144	145	148	174
Januari 1929..	97	630	496	139	143	144	146	172
Februari ..	97	638	498	139	143	145	146	171
Maart ..	98	640	499	140	142	144	147	171
April ..	97	627	493	137	140	141	144	170
Mei ..	96	624	485	136	139	140	142	169
Juni ..	96	611	480	135	139	139	141	168
Juli ..	98	614	477	138	143	140	141	166
Augustus ..	98	597	474	138	143	141	142	165
September ..	97	598	472	138	142	140	141	164
October ..	96	590	470	137	142	138	140	163
November ..	94	584	464	135	140	135	137	160
December ..	..	576	459	134	139	134	135	..

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Stat. Reichsam. ³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. ⁴⁾ 1926 = 100. ⁵⁾ Jaargemiddelde. ⁶⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁷⁾ Midden 1914 = 100.

kalfsvleesch met 11 punten) staat een prijsdaling van 20 artikelen (14 voedingsmiddelen) met in totaal 139 punten (w.o. hooi met 11, koffie met 15, thee met 24, peper met 38 en eieren met 10 punten).

In vergelijking met de prijzen van November jl. zijn in December de stijgingen in procenten als volgt: rogge 0.14, haver 0.72, macaroni 6.67, zemelen 5.15, cacao 1.33, rundvleesch 0.94, kalfsvleesch 10.43, zwavelzure ammoniak 2.34, T-ijzer 0.74, terpentijn 0.46 en lijnolie 0.23; de dalingen zijn voor: hooi 4.92, tarwe 1.42, maïs 3.58, groene erwten 8.85, aardappelen 4.92, suiker 1.14, koffie 11.34, thee 4.49, peper 2.58, alcohol 0.81, boter 5.96, eieren 4.22, kaas 2.83, varkensvleesch 1.08, ruwe katoen 0.86, hennep 0.56, zilver 1.73, tin 0.10, hout (Zweedsche vuren) 1.81 en hars 1.14.

Beschouwt men de indexcijfers van het jaar 1929 in vergelijking met die over 1928, dan blijkt, dat het algemeen indexcijfer met 7 (4.70 pCt.), dat der voedingsmiddelen met 8 punten (5.10 pCt.) is gedaald.

Tegenover een prijsstijging van 12 artikelen (7 voedingsmiddelen) met in totaal 183 punten (w.o. hooi met 58, varkensvleesch met 23, schapenvleesch met 43 en lijnolie met 23 punten), staat een prijsdaling van 32 artikelen (19 voedingsmiddelen) met in totaal 552 punten (w.o. rogge met 27, gerst met 36, maïs met 15, haver met 36, zemelen met 27, groene erwten met 52, sago met 16, aardappelen met 83, koffie met 10, thee met 12, peper met 24, vlas met 20, paardehuiden met 58 en runderhuiden met 35 punten).

In vergelijking met de prijzen in 1928 zijn in 1929 de stijgingen in procenten als volgt: hooi 36.91, alcohol 3.36, eieren 2.14, rundvleesch 3.00, kalfsvleesch 4.95, schapenvleesch 26.00, varkensvleesch 20.78, hennep 3.73, lijnolie 17.27, petroleum 1.31, steenkolen 3.50 en cokes 6.38; de dalingen zijn voor: tarwe 3.70, rogge 18.51, gerst 27.98, haver 24.23, maïs 8.75, rijst 2.93, macaroni 10.22, zemelen 13.71, groene erwten 29.94, sago 11.25, aardappelen 40.03, suiker 8.33, koffie 6.15, thee 6.94, cacao 2.49, peper 6.44, boter 2.87, kaas 5.00, melk 0.49, zwavelzure ammoniak 1.77, ruwe katoen 4.55, vlas 10.27, zilver 8.50, T-ijzer 4.14, tin 8.48, hout (Zweedsche vuren) 2.45, paardehuiden 34.02, runderhuiden 24.26, vetleder 3.68, courantenpapier 5.34, terpentijn 1.46 en hars 4.91.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Tengevolge van een verdere belangrijke daling van de scheepsvrachten in de wilde vaart gedurende Januari bedraagt ons indexcijfer, gebaseerd op de gemiddelde noteeringen van de maand, 94.4, hetgeen in vergelijking met een maand geleden, 100.3, een daling van 5.8 pCt. betekent. Voor Januari 1929 bedroeg ons indexcijfer 127.5. Uit de volgende tabel blijken de jongste wijzigingen van de verschillende groepen:

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. "	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Dec. 1928	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Januari 1929	119,2	128,6	125,2	123,7	126,2	142,4	127,5
Februari "	122,7	125,1	121,5	117,4	122,0	136,2	124,1
Maart "	123,8	122,7	118,5	112,2	118,3	121,1	119,4
April "	117,7	120,5	118,4	106,3	114,7	113,9	115,3
Mei "	119,6	115,6	122,6	109,0	112,6	99,7	113,2
Juni "	124,6	106,4	118,2	104,0	101,0	89,0	107,2
Juli "	131,1	100,2	121,5	106,3	104,7	97,9	110,3
Aug. "	125,5	99,6	115,6	117,0	104,7	108,6	111,8
Sept. "	129,7	99,9	112,3	115,3	100,4	107,7	110,9
Oct. "	130,4	98,3	103,1	117,4	95,1	106,8	108,5
Nov. "	124,9	96,9	97,6	110,7	91,6	94,4	102,7
Dec. "	117,3	95,5	94,6	109,0	93,4	91,7	100,3
Januari 1930	104,2	94,2	95,1	99,8	85,2	88,1	94,4

De groote daling van het indexcijfer is ook verder in wezen toe te schrijven aan de beperkte vraag naar graan, als gevolg van de hernieuwde flauwe tarwe- en maïsprijzen. Ondanks het opleggen van een groot aantal schepen, die geen lading konden vinden, werd op alle routes, tengevolge van de concurrentie, tonnage aangeboden tegen dalende prijzen, waardoor op de reizen groote verliezen werden geleden. De noteeringen van Indië waren buitengewoon flauw, en met uitzondering van bevrachting naar Zuid-Amerika (in welk geval zelfs nog een pessimistischer standpunt werd ingenomen dan een maand geleden over de toekomstige vooruitzichten van de thuisvrachten), gaven de uitgaande kolenvrachten, vooral voor korte reizen naar het Continent, eveneens een sterke daling te zien. De volgende tabel toont de maandelijksche wijzigingen in de indexcijfers van iedere groep en sub-groep; het cijfer 100 stelt telkens het gemiddelde niveau gedurende de periode 1898—1913 voor:

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	110,1	- 29,3
" " thuisvracht	130,6	- 9,7
Middell. Zee; uitgaande vracht	100,0	- 8,8
" " thuisvracht	105,8	- 1,5
Noord-Amerika	94,2	- 1,3
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	107,1	+ 3,2
" " thuisvracht	83,1	- 2,1
Indië; uitgaande vracht	115,8	- 2,1
" " thuisvracht	83,9	- 16,3
Het verre Oosten, enz.	85,2	- 8,2
Australië	88,1	- 3,6

De laatste tabel toont de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913:

Maand	1927	1928	1929	1930
Januari	118,59	98,47	109,6	81,2
Februari	120,54	94,33	106,7	
Maart	118,58	93,17	102,6	
April	111,06	94,59	99,1	
Mei	111,41	93,79	97,3	
Juni	106,54	91,29	92,1	
Juli	101,61	93,73	94,8	
Augustus	105,51	98,17	96,1	
September	107,51	99,54	95,3	
October	105,78	103,93	93,3	
November	106,27	110,94	88,3	
December	102,31	113,17	86,2	
Jaarl. gemiddeld.	109,64	98,8	96,8	

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. 1)

	Banken	Electri- citeit	Handels- ondern.	Industrie	Kunst- zijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheep- vaart	Suiker	Tabak	Thee
Januari 1929	158.8	308.5	180.0	420.9	309.3	300.4	399.0	256.1	142.0	411.7	579.4	468.1
Februari 1929	165.0	316.9	182.0	427.3	286.9	297.6	386.3	273.9	139.9	412.8	576.6	458.3
Maart 1929	166.0	310.5	183.3	421.8	280.3	291.6	394.8	270.3	140.6	412.0	559.1	442.3
April 1929	162.7	328.0	178.2	418.2	274.8	275.8	394.9	238.6	135.4	400.8	514.4	458.5
Mei 1929	161.8	361.5	170.4	435.6	281.4	269.2	393.4	242.2	128.5	401.8	485.5	472.9
Juni 1929	155.3	375.2	167.4	455.3	292.5	273.5	404.2	234.2	126.6	403.2	459.9	445.7
Juli 1929	157.8	366.2	166.0	462.2	258.3	272.2	392.0	244.4	122.9	402.3	451.6	447.6
Augustus 1929	154.4	375.2	165.9	480.4	259.0	276.9	396.8	248.8	121.2	400.8	462.4	443.4
September 1929	159.4	378.4	169.9	482.0	219.5	280.9	431.7	247.2	120.1	414.7	470.3	433.2
October 1929	156.5	335.3	158.0	427.3	185.4	254.0	435.4	225.4	113.0	397.5	453.3	423.8
November 1929	151.4	301.1	150.2	384.1	144.3	218.9	398.3	174.6	106.2	366.9	426.7	406.4
December 1929	150.4	292.8	144.6	368.7	124.4	213.9	396.7	145.7	103.4	356.1	408.3	418.2
Januari 1930	155.8	289.6	143.8	311.7	107.6	211.2	398.2	142.5	102.1	354.4	413.8	396.1

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

Nadruk verboden.

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer.

2 Januari 1930 f 5.114.480.000 = 100.

2 Januari 1930.....	100
8 „ 1930.....	100.1
15 „ 1930.....	102.4
22 „ 1930.....	102.4
29 „ 1930.....	102.2

De geldmarkt in Januari.

In het overzicht van de geldmarkt in Januari, opgenomen in het nummer van 5 Febr. jl., komt een mededeeling voor, dat De Nederlandsche Bank haar goudvoorraad beschermd heeft door afgifte van versleten francstukken. Intusschen vestigt men er onze aandacht op, dat deze meening op een misverstand moet berusten, aangezien de N. B. geen versleten francstukken voor uitvoer ter beschikking heeft gesteld.

Het middel om door afgifte van versleten munten den gouduitvoer te belemmeren is niet nieuw en werd elders ook vóór den oorlog wel toegepast. Het is dan ook alleszins begrijpelijk, dat toen een, door een Amsterdamsch bankiershuis, beraamde goudzending niet doorging, de idee van eenige tegenwerking door De Nederlandsche Bank gemakkelijk ingang kon vinden. Bovenstaande opmerking spreekt alleen van versleten munten. Naar wij hooren zou zich de tegenwerking der Nederlandsche Bank meer geuit hebben, doordat zij den verzoeker oude, sedert Juli 1928 niet meer gangbare, Napoleons heeft aangeboden, waardoor dus essayeerloon, kosten van omsmelten, enz. ten laste van den verzender kwamen. Voor den goudverzender was zulks natuurlijk niet aangenaam. Men vergete echter niet, dat De Nederlandsche Bank zelve de dupe is geworden van het besluit der Banque de France om de oude Napoleons niet meer als gangbare munt te accepteren, terwijl zij (De Nederlandsche Bank) deze indertijd als geheel volwaardig en geschikt voor weder-afgifte heeft ontvangen.

V. D. BR.

BOEKAANKONDIGING.

Dr. Wilhelm Mautner: „Der Kampf um und gegen das russische Erdöl“.
Wien und Leipzig 1929; Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung.

De groote strijd om de wereldmacht over de petroleumrijdommen tusschen de Koninklijke Shell en de Amerikaansche Standardgroep, welke kort na den oorlog eenige beroering heeft teweeggebracht, behoort sedert eenige jaren reeds weder tot het verleden. Sedertdien waren de handelspolitieke pogingen van de Sowjetunie tot uitbreiding van de door haar geconfiscieerde petroleumindustrie, welbeschouwd, de verontrustende factor en derhalve voor de buitenwereld

het interessantst en belangrijkst. De inwendige structuur van de machts-groepering ontwikkelde zich als volgt: de beide genoemde wereldgroepen, die over het geheel met elkaar verzoend leken, moesten beslissen, of zij dezen nieuwen factor tot ontplooiing zouden laten komen, dan wel van tevoren zouden trachten hem uit te schakelen en te bestrijden. Bijgevolg steunde haar niet uitsluitend commercieele concurrentie en rivaliteit, die inmiddels weder waren opgeleefd, in hoofdzaak op meeningsverschillen en tegenstellingen uit hoofde van haar gedrag ten opzichte van het Naphtasyndicaat van de Sowjetunie. De petroleumoorlog van de laatste jaren was voornamelijk een strijd om en tegen de Russische petroleum. Het is derhalve in hooge mate toe te juichen, dat Dr. Wilhelm Mautner te Amsterdam zijn deskundigheid op dit gebied, die hij in talrijke verhandelingen, alsmede door zijn geregelde maandberichten over het petroleumbedrijf en de petroleumpolitiek in de te Hamburg verschijnende „Wirtschaftsdienst“ en in het leidende Deutsche vak-tijdschrift „Petroleum“ heeft bewezen, eindelijk aanwendde om het Russisch petroleumvraagstuk in een boek tot een samenhangend geheel te verwerken.

Het boek bestaat uit 8 hoofdstukken. De inhoud is in twee deelen gesplitst; nl. in een inleiding of systematisch fundeerend gedeelte, dat uit de eerste twee hoofdstukken bestaat en de bedrijfs-technische, industriële, financieel-technische en commercieele verhoudingen van de Russische petroleumindustrie vóór en na den oorlog nauwkeurig schetst met het noodige cijfer- en feitenmateriaal, dat, zooals schrijver dezes bekend is, de Russische vakkringen als betrouwbaar en navolgenswaardig erkennen, en in een als het ware historisch hoofddeel, dat in de volgende 6 hoofdstukken het verloop van het Russische petroleumvraagstuk, zooals dit boven werd gekarakteriseerd, als een in ieder geval vrij essentieel stuk van de moderne geschiedenis toont. De eerste jaren van den strijd (1922—1926) met de conferenties van Genua en Den Haag en het begin van de politiek van Sir Henry Deterding om den buitenlandschen afzet van het Russisch Naphtasyndicaat te boycotten, worden ten deele niet zeer uitvoerig behandeld, omdat dit vroegere tijdperk reeds grondig werd beschreven in de oudere literatuur op petroleumgebied, meer in het bijzonder in „Oil Imperialism“ (1926) van den Amerikaan Louis Fischer. Toch is Dr. Mautner in staat ook hier nieuw materiaal aan te voeren en bij te dragen tot nieuwe inzichten, waarvan Louis Fischer nog niets afwist, noch af kon weten. Inzonderheid heeft dit betrekking op de kwestie van de vervalschte tsjerwonetsen, welke in Januari van dit jaar in Duitschland tot een sensationeel proces heeft geleid. Uit de mededeelingen van Dr. Mautner, die op verklaringen berusten van de weduwe van den vroegeren Duitschen Generaal Hoffmann (geen familie van schrijver dezes) en van den Georgiër Karumidze, blijkt duidelijk, dat

er in het voorjaar en in den zomer van 1926 wel eenige voeling zou hebben bestaan tusschen de Koninklijke Shell eenerzijds en de politieke groep der Georgiërs en Generaal Hoffman anderzijds, doch dat deze onderhandelingen door de Koninklijke Shell reeds in Juli 1926 werden afgebroken, zoodat de Georgiërs eerst na hun fiasco in de petroleumpolitiek uit wanhoop het middel van de tsjerwonetsenvervalsching te baat namen. Derhalve was het niet juist de tsjerwonetsenvervalsching met de politiek van Sir Henry Deterding in onmiddellijk verband te brengen. Men kan niet eens bewijzen, dat de leiding van de Koninklijke Shell-groep daarvan ook maar iets afwist.

Het zwaartepunt van het boek van Dr. Mautner ligt intusschen in de beschrijving van den nieuwen petroleumoorlog, welke in den zomer van 1927 ontstond, toen de boycotpolitiek van Sir Henry juist op het beslissende moment na het afbreken van de diplomatieke betrekkingen tusschen Groot-Brittannië en de Sowjetunie (Arcos-affaire van 12 Mei 1927), werd toegewerkt door de bekendmaking van het totstandkomen van een leveringscontract tusschen het Russische Naphtasyndicaat en twee groote maatschappijen van de Standard-groep. Pas in Februari 1929 eindigde deze nieuwste phase in de crisis van de ontwikkeling der petroleumpolitiek, waarvan de beteekenis en de details in Mautner's boek zijn te vinden, door het sluiten van vrede (of wapenstilstand?) met de Russen. Zooals de benoeming van Sokolnikow, tot dusverre voorzitter van het Naphtasyndicaat, tot gezant te Londen bewijst, zijn de daarmede gepaard gaande vraagstukken naar alle waarschijnlijkheid nog niet definitief geregeld. Mautner's boek behandelt tevens de voorwaarden voor een goed begrip van de aanstaande, resp. zwevende, onderhandelingen.

Ongetwijfeld is dit werk, naast het oudere boek van Louis Fischer, het belangrijkste over Rusland in de wereldliteratuur op het gebied van de petroleumpolitiek. Beide boeken hebben hun eigenaardigheden en goede hoedanigheden. Tegenover het politieke temperament en combinatievermogen van Louis Fischer, die door omstandigheden van persoonlijke aard, relaties en sympathieën wellicht, niet steeds vrij is van Russischen invloed, heeft Dr. Mautner een bijna niet te evenaren kennis van en beheerscht hij nuchter het authentieke materiaal. Al is het boek van Fischer innerlijk actiever en politiker, toch steunt het nieuwere boek van Dr. Mautner meer op wetenschappelijke basis. Waar het evenwel uit het verband van de steeds gestaafde feiten, welke speciaal voor de jaren na 1925 bijna zonder leemten worden vermeld, politieke gevolgtrekkingen maakt en een oordeel velt is het volkomen onpartijdig, waardoor het in politiek opzicht nog aan waarde wint.

Dr. KARL HOFFMANN.

Berlijn.

MAANDCIJFERS.**EMISSIES IN JANUARI 1930.**

Prov. en Gemeentelijke Leeningen . . f 51.467.203,75 zijnde:

Nederland

Prov. Gelderl. f 2.000.000
 4½ % obl. à 99½ % . . . . f 1.990.000
 Prov. N.-Holl. f 10.025.000
 4½ % obl. à 98¾ % . . . . f 9.899.687,50
 Prov. Z.-Holl. f 1.500.000
 4½ % obl. à 100 % . . . . f 1.500.000
 Gem. Amsterd. f 9.000.000
 4½ % obl. à 98¾ % . . . . f 8.842.500
 Gem. Rotterd. f 21.110.000¹⁾
 4½ % obl. à 97½ % . . . . f 20.582.250
 Gem. Utrecht f 5.273.000²⁾
 4½ % obl. à 97½ % . . . . f 5.147.766,25

Chili

Stad Santiago de Chile
 Zw. frs. 8.000.000 6 %
 obl. à 87½ % . . . . . f 3.505.000

Hypotheekbanken . . . . . f 1.250.000,— zijnde:

Nederland**Aandeelen**

's-Gravenhaagsche Hypo-
 theekbank v. Nederland
 f 500.000³⁾ à 250 %⁴⁾ . . . f 1.250.000

Industrieel Ondernemingen . . . . . „ 8.235.600,— zijnde:

Nederland**Aandeelen**

Ver. Kon. Papierfabr. der
 firma Van Gelder Zonen
 f 1.350.000⁵⁾ 6 % cum.
 pr. winstd. aand. à 110 % f 1.485.000
 Ver. Kon. Papierfabr. der
 firma Van Gelder Zonen
 f 3.150.000⁶⁾ aand. à 150 % f 4.725.000

Obligatiën

Nederl. Linoleumfabriek
 f 2.110.000 5 % obl. à
 96 % . . . . . f 2.025.600

Diversen . . . . . „ 100.000,— zijnde:

Nederland**Obligatiën**

Ver. „ Hendrick de Keyser'
 f 100.000 4½ % obl. à
 100 % . . . . . f 100.000

Totaal . . . . . f 61.052.803,75

1) Waarvan voor conversie f 14.040.000.

2) Deze leening diende voor conversie.

3) Waarop 10 % te storten.

4) Koers voor bevoorrechte en 280 % voor vrije inschr.

5) Uitsluitend voor aandeelhouders.

Bovendien:

f 6.560.000,— 3 m. Schatkistpromessen à f 992,82
 „ 1 570 000,— 6/m. „ „ 982,55
 „ 14.351.000,— 4 % Schatkistbiljetten „ „ 1.000,24

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag:

6 % obl. Stad Luik à ca. 99½ %;

Aand. Procter & Gamble Company à \$ 61 p. aand. (introd.);

6 % obl. Soc. Général d'Assurances et de Crédit Foncier à 100 %;

en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
E.E. Zusters Augustinessen, Keulen	1.100.000	8 %	99¾ %
Abdij der Benedictinessen, Wepion-Namen	245.000	7 %	99 %
R.K. Kerkbestuur der Par. v. d. H.H. Martel. v. Gorcum te Amsterdam	125.000	5 %	99¾ %

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

	DECEMBER	1927	1928	1929
Inlagen	f	9.206.260	f 10.020.344	f 10.339.291
Terugbetalingen	„	9.904.095	„ 9.884.433	„ 10.220.804
Tegoed der inleggers op ultimo	„	321.331.627	„ 332.286.169	„ 342.628.221
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	„	42.511.700	„ 42.214.550	„ 43.135.400
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uitgegeven		8.807	9.833	10.023
Aantal geheel afbetaald		6.565	6.399	6.768
Aantal in omloop op ultimo		2.046.440	2.077.382	2.109.697

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteeiken: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table with exchange rates for various banks and locations including Ned. Bk., Javasche Bank, Bank van Engeland, etc.

OPEN MARKT.

Table showing open market exchange rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, etc. from 1930 to 1914.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with exchange rates in the Netherlands for various cities like Londen, Berlijn, Brussel, etc.

Table with exchange rates for various locations including Zwitserland, Weenen, Praag, etc.

Table with exchange rates for Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Buenos-Aires, Montreal, etc.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with exchange rates for New York from London, Paris, Berlin, Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with exchange rates in London for various locations like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence, doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table with silver and gold prices for London and New York.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table showing the financial status of the state treasury, including assets and liabilities.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing the floating debt of the Netherlands-Indies.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 Februari 1930.

		Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 39.725.964,02 Bijbnk. " 365.778,29 Ag.sch. " 12.364.610,53	f	52.456.352,84
Papier o. h. Buitenl. in disconto	.....	"	—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 211.528.060,—	"	211.528.060,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 32.958.523,88 Bijbnk. " 5.840.023,— Ag.sch. " 43.791.258,14	f	82.589.805,02
Op Effecten	f 80.134.255,02	"	80.134.255,02
Op Goederen en Spec.	" 2.455.550,—	"	2.455.550,—
Voorschotten a. h. Rijk	.....	"	11.350.152,69
Munten Muntmateriaal	Munt, Goud f 64.999.070,— Muntmat., Goud " 372.023.602,42	f	437.022.672,42
Munt, Zilver, enz.	" 27.190.741,40	"	27.190.741,40
Muntmat., Zilver	.....	"	464.213.413,82 ¹⁾
Belegging 1/2 kapitaal, reserves en pensioenfonds	.....	"	25.383.954,52
Gebouwen en Meub. der Bank	.....	"	5.200.000,—
Diverse rekeningen	.....	"	22.385.394,79
	f	f	875.107.133,68
		Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—	"	20.000.000,—
Reservefonds	" 7.106.550,55	"	7.106.550,55
Bijzondere reserve	" 8.000.000,—	"	8.000.000,—
Pensioenfonds	" 6.294.872,78	"	6.294.872,78
Bankbiljetten in omloop	" 795.381.440,—	"	795.381.440,—
Bankassignatiën in omloop	" 345.586,29	"	345.586,29
Rek.-Cour. { Het Rijk — saldo's: { Anderen " 20.593.424,28	"	"	20.593.424,28
Diverse rekeningen	.....	"	17.385.259,78
	f	f	875.107.133,68
Beschikbaar metaalsaldo	f 137.250.508,02	"	137.250.508,02
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	" 343.126.270,—	"	343.126.270,—

¹⁾ Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
10 Febr. '30	64.999	372.024	795.381	20.939	137.251	57
3 " '30	64.995	372.024	823.734	29.482	126.196	55
27 Jan. '30	65.009	374.523	786.632	33.800	137.330	57
20 " '30	65.010	381.038	797.698	36.090	137.830	58 ¹⁾
13 " '30	65.014	382.444	819.073	34.924	130.754	55
6 " '29	65.011	382.444	845.623	23.865	123.312	54
11 Febr. '29	67.056	367.495	784.541	42.742	125.630	55
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
	Munt	Muntmat.				
10 Febr. 1930	52.456	—	—	82.590	211.528	17.385
3 " 1930	52.204	—	—	112.414	211.308	22.809
27 Jan. 1930	59.313	—	—	81.513	217.117	24.091
20 " 1930	63.093	—	—	82.712	219.143	24.330
13 " 1929	71.832	—	—	83.334	219.430	33.212
6 " 1929	72.648	—	—	94.175	219.271	37.565
11 Febr. 1929	66.828	—	—	98.361	198.269	15.042
25 Juli 1914	67.947	—	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaaf van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/3 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
4 Jan. 1930	600 ²⁾	1.702	656	1.068	515
31 Dec. 1929	631 ²⁾	1.726	644	1.077	602
28 " 1929	630 ²⁾	1.727	646	1.090	577
21 " 1929	630 ²⁾	1.552	657	1.060	536
5 Jan. 1929	786	1.649	721	1.058	349
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitp. der activa. ²⁾ f 100.000 bij de Ned. Bank gedep. en f 9.500 goud gekocht.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
8 Febr. 1930	168.900	—	283.100	32.100	42.820
1 " 1930	169.800	—	277.200	39.900	42.960
25 Jan. 1930	169.900	—	279.300	39.000	42.580
11 Jan. 1930	139.384	28.685	292.071	37.715	36.155
4 " 1929	139.469	29.225	291.026	38.579	36.853
28 Dec. 1929	139.555	29.251	288.769	39.481	37.507
21 " 1929	139.785	26.991	291.646	42.768	33.011
9 Febr. 1929	168.794	21.182	303.516	57.105	45.728
11 Febr. 1928	173.755	18.452	317.445	40.375	121.061 ²⁾
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
8 Febr. 1930	—	140.100	—	***	54
1 " 1930	—	140.100	—	***	54
25 Jan. 1930	—	143.100	—	***	53
11 Jan. 1930	9.352	32.291	98.496	28.356	51
4 " 1929	8.429	28.526	102.418	27.728	51
28 Dec. 1929	8.559	23.338	103.186	30.076	51
21 " 1929	8.163	25.252	105.181	34.788	50
9 Febr. 1929	8.163	39.348	79.999	49.188	53
11 Febr. 1928	12.775	29.530	94.141	35.112	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/3 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
5 Febr. 1930	151.212	348.690	62.093	5.603	13.915
29 Jan. 1930	150.428	348.018	62.117	5.500	13.976
22 " 1930	151.289	346.400	64.659	5.780	14.879
15 " 1930	150.654	351.943	58.523	9.672	14.034
8 " 1930	149.215	362.922	41.139	15.082	15.285
1 " 1930	146.116	369.783	36.178	42.171	18.014
6 Febr. 1929	149.917	357.519	52.107	8.714	15.528
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarp. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
24 " '30	42.831	234	6.996	26.237	18.721	2.467	3.200
17 " '30	42.737	231	7.046	25.298	25.227	2.519	3.200
10 " '30	42.458	228	7.202	25.428	18.702	2.586	3.200
1 Febr. '29	34.004	732	12.436	22.349	18.177	2.339	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culleren
31 Jan. '30	5.453	3.286	70.339	6.770	3.402	7.512
24 " '30	5.453	1.546	68.375	7.115	3.433	8.819
17 " '30	5.612	1.894	68.688	7.424	3.490	7.355
10 " '30	5.612	1.936	69.347	7.548	3.756	6.719
1 Febr. '29	5.930	2.162	63.867	6.238	6.161	6.016
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

GOEDERENHANDEL.**GRANEN.** 11 Februari 1930.

De stemming aan de tarwe-markt was in de afgelopen week weder verre van vast, en de omzetten waren op de meeste dagen slechts beperkt. De vraag bepaalt zich in hoofdzaak tot stoomende partijen, welke spoedig in de destinatiehavens worden verwacht en welke houders geneigd zijn tot lage prijzen af te geven. De prijzen voor Plata-tarwe zijn in den loop der week gedaald, niettegenstaande de koersen in Argentinië vrijwel onveranderd bleven, tengevolge van de daling van den pesokoers. Deze daling is sedert tot staan gekomen en de koers is zelfs eenigszins verbeterd, waardoor gisteren weder betere prijzen waren te maken. Tot nog toe is de vermeerderde vraag in Europa, welke in Januari werd verwacht, uitgebleven. Koopers dekken slechts hetgeen zij voor dagelijksche behoefte noodig hebben en op verwijderde aflading worden weinig contracten afgesloten. Gebruikers van tarwe betrachten de grootste voorzichtigheid en verwachten blijkbaar niet, dat de prijzen in de naaste toekomst verhoogd zullen kunnen worden. De groote voorraden, vooral in Canada, oefenen een drukkenden invloed op de markt, als ook de voorraden in Engelsche havens. Hoewel deze niet meer van denzelfden omvang zijn als eenige maanden geleden, zijn ze toch aanmerkelijk grooter dan in den regel het geval is. Ook het aanbod van Russische tarwe was een factor om koopers voorzichtig te doen zijn. Wel worden geen groote kwantums Russische tarwe in West-Europa aangeboden, doch bij de beperkte vraag deed dat aanbod toch zijn drukkenden invloed gevoelen. Het aanbod van Argentijnsche tarwe is op het oogenblik niet dringend en afladers schijnen niet veel haast te hebben om andere partijen te verkoopen dan die, welke spoedig aankomen. De Canadeesche tarwepool, welke gedurende het najaar steeds geweigerd heeft tarwe naar Europa te verkoopen, in de verwachting, dat in begin 1930 de vraag zou toenemen en de prijzen zouden stijgen, is op het oogenblik meer geneigd te verkoopen. De prijzen, waarvoor de pool met tarwe aan de markt is, zijn lager dan in October en het verschil tusschen Manitoba-tarwe en Plata-tarwe is kleiner geworden. Er doen allerlei geruchten de ronde over moeilijkheden, welke de Canadeesche tarwepool zou ondervinden. Er werd gesproken over het overnemen door de Canadeesche regeering van den tarwe-voorraad, over het opzeggen door banken van gegeven voorschotten en over het garanderen door provinciale regeeringen aan de banken van 15 pCt. der voorschotten, omdat de waarde der beleende tarwe niet meer voldoende dekking tegen de geleende sommen zou geven. Behalve het laatste worden deze geruchten ten stelligste tegengesproken, zoowel door Canadeesche regeeringspersonen als door de pool zelf. Nieuwe berichten over besprekingen van de pooldirectie in Engeland zijn niet bekend geworden en men zou daaruit de gevolgtrekking moeten maken, dat deze besprekingen tot nog toe tot niets hebben geleid. Voor den prijsloop in de volgende maanden zullen de vooruitzichten van de nieuwe oogsten spoedig een belangrijke rol gaan spelen. Wanneer deze vooruitzichten gunstig blijven, zullen koopers zich minder haasten om zich van tarwe te voorzien. Bovendien bemoelijken de vele regeeringsmaatregelen in Europa den invoer en is de vraag verminderd tengevolge van groote eigen oogsten. Onderhandelingen, welke de Duitse regeering heeft gevoerd over het handelsverdrag met Zweden, zijn ten einde gebracht en daardoor werd het

mogelijk het invoerrecht op tarwe uit andere landen dan uit Canada en Australië, waarvoor reeds een verhoogd invoerrecht moest worden betaald, ook te verhoogen. Dit verhoogde invoerrecht gaat in in den nacht van 10 op 11 Februari. Het is mogelijk, dat dientengevolge in Duitschland meer vraag zal ontstaan voor Manitoba-tarwe, omdat daarvoor nu weder eenzelfde invoerrecht moet worden betaald als voor Plata-tarwe. De berichten over winter-tarwe in de Vereenigde Staten blijven gunstig, hoewel tengevolge van zacht weer in verschillende streken het sneeuwdek is gesmolten. Het valt op het oogenblik niet te beoordeelen, of er in niet door sneeuw beschermde streken eenige schade is veroorzaakt, doch er schijnt te dien opzichte weinig vrees te bestaan, want de koersen voor tarwe van den nieuwen oogst te Chicago zijn in de afgelopen week slechts matig verhoogd. De Farm Board stelt verder pogingen in het werk om de boeren ertoe te brengen in het aanstaande voorjaar minder zomertarwe uit te zaaien, doch het zal zeer te betwijfelen zijn, of deze aan den wensch van den Farm Board gevolg zullen geven. De prijzen aan de termijnmarkt te Chicago zijn in den loop der week eenigszins gestegen, welke stijging gedeeltelijk haar oorzaak vond in het koopen door de door den Farm Board gesteunde organisatie. Het slot voor Maart was, vergeleken bij een week geleden, $4\frac{1}{2}$ dollarcenten per 60 lbs. hooger. Te Winnipeg kwamen kleinere fluctuaties voor en het slot voor Mei was 2 dollarcenten per 60 lbs. hooger. Aan de termijnmarkten in Zuid-Amerika stegen de prijzen, toen de peso in koers daalde. Daarna trad weder een kleine verlaging in en te Buenos Aires was het slot voor Maart 5 cents per 100 KG. hooger. Te Rosario was de Maart-termijn 10 cents per 100 KG. lager. De temperatuur in Europa is vrij plotseling gedaald en vooral uit Noordelijke en Oostelijke landen wordt matige tot lichte vorst gemeld. Ook in Spanje is het plotseling kouder geworden. In Roemenië is het weder nog steeds zacht. Bijna overal in Europa ontbreekt een sneeuwlaag. Zelfs indien eenigszins strenge vorst nog zou intreden, vrees men daarvan geen nadeelige gevolgen, omdat over het algemeen de wortels zich goed ontwikkeld hebben en de planten een periode van vorst zullen kunnen doorstaan.

Op de rogge-markt is in de afgelopen week weinig verandering ingetreden. De vraag voor deze graansoort blijft uiterst beperkt en het aanbod van Europeesche roggesoorten drukkend. Geregeld komen kleinere zaken tot stand in Duitse, Poolse en Hongaarsche rogge. Vooral voor de laatste zijn de prijzen in de afgelopen week vrij aanmerkelijk gedaald. De vooruitzichten van den nieuwen rogge-oogst in Europa blijven gunstig. Een periode van kouder weder wordt wenschelijk geacht, omdat de planten anders te snel tot ontwikkeling zouden komen en nadeelige gevolgen zouden kunnen ontstaan, wanneer nog strenge koude intrad.

De prijzen voor Plata-mais zijn in de afgelopen week gedaald, niet tengevolge van prijsschommelingen in Argentinië, want die ondergingen kleine verhoogingen, doch tengevolge van het dalen van den pesokoers, en van gebrek aan vraag in Europa. Aangekomen en spoedig verwachte partijen werden op de meeste dagen tot lagere prijzen verkocht, terwijl het moeilijk was koopers te vinden. Ook voor Februari en Maart aflading daalden de prijzen en werden op sommige dagen flinke contracten afgesloten. Op Maandag trad weder een verbetering van eenige guldens per last in, toen de pesokoers weder opliep en kwamen niet onbelangrijke zaken tot stand, vooral in spoedig

N. V.

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN

Maatschappelijk Kapitaal f 25.000.000.—

Volgestort geplaatst en reserves f 13.400.000.—

De Maatschappij financiert de aanschaffing op termijnbetaling van Industrie-machines, Landbouwmachines, Zuivel-installaties, Kantoor- en Winkelmachines, Bedrijfsautomobielen, enz. enz.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2/8 Febr. 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	2/8 Febr. 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	1930	1929
Tarwe	14.591	161.964	159.987	250	4.330	22.049	166.294	182.036
Rogge	850	21.004	16.028	405	862	—	21.866	16.028
Boekweit	—	1.253	3.394	—	307	—	1.560	3.394
Mais	25.268	138.725	102.823	1.400	33.553	23.456	172.278	126.279
Gerst	4.715	79.662	68.658	1.005	2.236	98	81.898	68.756
Haver	466	18.288	19.104	192	1.289	911	19.577	20.015
Lijnzaad	2.501	10.585	19.446	11.222	28.054	47.816	38.639	67.262
Lijnkoek	5.317	25.457	14.739	—	—	—	25.457	14.739
Tarwemeel	800	9.298	11.521	772	3.502	5.010	12.800	16.531
Andere meelsoorten	308	2.695	1.607	—	—	—	2.695	1.607

verwachte posities. Ook de koersen aan de Argentijnsche markten stegen dien dag. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires sloot Februari 25 cents per 100 KG. hooger, Mei 15 cents hooger dan de vorige week. Te Rosario was het slot voor Februari 30 cents, voor Mei 15 cents per 100 KG. hooger. De vooruitzichten van den nieuwen oogst in Argentinië blijven zeer gunstig en het schijnt, dat gerekend mag worden op een groote opbrengst. De kooplust voor nieuwe Plata-mais is gering, omdat daarvoor hoogere prijzen worden gevraagd dan voor oude mais. Het aanbod van Donau-mais is klein, daar afladers niet tot de in West-Europa maakbare prijzen aan de markt zijn. Ook zijn afladers bang om mais te verschepen, daar deze veelal bij aankomst in West-Europeesche havens beschadigd blijkt te zijn en daarvoor groote vergoedingen moeten worden betaald. Ook koopers zijn bangst voor de kwaliteit, vooral nu in den laatsten tijd weder belangrijke hoeveelheden in slechten toestand zijn aangekomen. In den regel is de kwaliteit van Donau-mais beter na den winter, doch het zachte weder in Roemenië zal dit jaar geen groote verbetering hebben gebracht. Het zal daarom nog wel geruimen tijd duren, voor de Roemeensche mais gerust kan worden gekocht, zonder dat men groote bezorgdheid voor de kwaliteit behoeft te hebben. In de afgelopen week zijn weder zaken gedaan in stoomende Russische mais, welke van droge kwaliteit pleegt te zijn. Hierin komen echter geen geregelde zaken tot stand, omdat de meeste koopers andere mais-soorten prefereren.

Ook met gerst zijn de Russen geregeld aan de markt en in de afgelopen week werd weder veel afgeladen, hoewel de verscheepte hoeveelheid kleiner was dan in de vorige week. De verschepingen van den Donau waren gering, daar de hoeren in Roemenië tot de tegenwoordige prijzen niet wenschen af te geven. Ook zijn de zeebooten den Donau niet opgevaren wegens gevaar voor invriezen. Dat gevaar zal nu spoedig zijn verdwenen en grootere verschepingen kunnen dan weder worden verwacht. De vraag voor spoedige gerst blijft gering en dientengevolge zijn de prijzen in de afgelopen week nog verder gedaald. Duitschland onthoudt zich nog van het koopen van spoedige partijen, doch interesseert zich wel voor aflading in de late voorjaars- en vroege zomermaanden. Argentijnsche gerst wordt geregeld aangeboden tot sterk concurrerende prijzen, welke de stemming aan de gerstmarkt nog gedrukker maakten.

Duitsche haver-soorten blijven dringend aangeboden tot in den loop dezer week weder vrij aanmerkelijk verlaagde prijzen. Evenals voor andere voedergranen is de vraag voor haver beperkt en blijft het aanbod steeds grooter dan de vraag. Koopers hebben den moed verloren bij de dagelijks dalende prijzen nieuwe inkoop te doen en de afgesloten zaken dienden in de meeste gevallen tot dekking van vroeger gedane verkoopen.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week onregelmatig gestemd.

Nadat de markt in Amerika een ietwat vaster aanzien had gekregen op de verzekering van het Cubaansche Verkoop Agentschap, dat de prijs voor Cubasuiker niet beneden 2 d.c. verlaagd zou worden, verflauwde de stemming echter weder toen Portorico en de Philippijnen, hiervan gebruik makende, hunne suikers tot lagere prijs te vergeefs aanboden, hetgeen tot verdere prijsdaling aanleiding gaf. Zelfs tot 1.13/16 d.c. was de interesse zeer beperkt. Intusschen had de Verkoopcentrale een 10.000 tons tot 2 d.c. c. & fr. verkocht aan Raffinadeurs.

Op de termijnmarkt te New-York waren de fluctuaties gering en de slotnoteringen waren nagenoeg gelijk aan die bij opening, nl. Mrt. 1.81; Mei 1.91; Juli 2.—; Sept. 2.08

en Oct. 2.10, terwijl de laatste notering voor Spot Centrifugals 3.83 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 32.000 tons, de versmeltingen 58.000 tons tegen 45.000 tons in 1929 en de voorraden 538.000 tons tegen 144.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1930	1929	1928
	Ton	Ton	Ton
Cubaproductie	600.000	1.215.000	625.600
Consumptie	4.905	10.619	2.043
Weekontv. afscheephavens ...	152.752	188.144	195.638
Totaal sedert 1/1	293.376	687.071	332.777
Weekexport	17.667	72.139	52.804
Totale export sedert 1/1	159.523	229.914	82.796
Voorraad afscheephavens....	312.187	476.911	321.235
Voorraad binnenland	123.385	517.310	290.780
Aantal werkende fabrieken ..	149	160	166

In Engeland was de termijnmarkt eveneens onregelmatig gestemd; op één dag daalden de noteringen tusschen 3 d. en 6 d., waarna echter tenslotte een herstel van 1½ d. beneden het laagste punt genoteerd werd. De slotnoteringen op de Ruwsuikermarkt waren:

Mrt. Sh. 6¼; Mei Sh. 7/9; Aug. Sh. 7/9; Dec. Sh. 8/0½.

De Zichtbare voorraden waren volgens Czarnikow:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Duitschland 31/12	1.565.000	1.471.000	1.213.000
Tsjecho-Slowakije 31/12	717.000	690.000	846.000
Frankrijk 31/12	669.000	630.000	587.000
Nederland 31/12	263.000	261.000	193.000
België 31/12	197.000	221.000	183.000
Polen 31/12	531.000	420.000	293.000
Engeland 31/12 Geimp. Suiker	288.000	209.000	223.000
„ 31/12 Binnenl. „ ..	112.000	74.000	54.000
Europa	4.342.000	3.976.000	3.592.000
V.S. Atl. havens 28/12	769.000	213.000	220.000
Cubaansche „ 28/12	182.000	125.000	218.000
Cuba binnenland 28/12	180.000	35.000	90.000

Totaal .....

Op Java was de markt voor tweedehands suiker de afgelopen week stil. Aanvankelijk brokkelden de nominale noteringen verder af, waarna zij echter aan het eind weder iets aantrokken. Het laatst werd genoteerd: Sup. Ready en Febr. f 10.94; Mrt. f 11.03; April f 11.18 en Hoofdsuiker ready f 10.75 bij prijshoudende stemming.

Hier te lande opende de markt in flauwe stemming tot: Mrt. f 11¾; Mei f 11¾; Aug. f 12.— en Dec. f 12¾, alles aanbod. De fluctuaties waren bij afwisselende stemming zeer gering. Het slot was prijshoudend op de volgende noteringen: Mrt. en Mei f 11¾; Aug. f 12.— en Dec. f 12¾. De omzet bedroeg 3500 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 5 Februari 1930.

Prijzen van Amerikaansche katoen hebben sedert ons laatste rapport nogal gefluctueerd. Ook noteringen in New-York zijn iets flauwer en verkoopen namen toe tengevolge van gebrek aan vertrouwen in de politiek van de Federal Farm Board. In Liverpool daalden prijzen van Mid-American verleden Donderdag 16 punten en 22 op Vrijdag. Op Zaterdag en Maandag hadden stijgingen van 2 en 4 punten plaats, doch gedurende de namiddagzitting van jl. Maandag was er een verdere daling van 14 punten. Dit bracht den prijs gisteren op 8.67, een cijfer, dat wij sedert Mei 1927 niet hebben gezien; later in den namiddag stegen prijzen echter, zoodat loopende maandfutures 8 punten hoo-

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaanse havens. (In dulzentallen balen).

Table with 4 columns: Item, 1 Aug. '29 tot 31 Jan. '30, and Overeenkomstige periode (1928/29, 1927/28). Rows include Gulf-Havens, Atlant.Havens, Uitvoer naar Gr. Britannië, etc.

Voorraden. (In dulzentallen balen).

Table with 4 columns: Item, 31 Jan. '30, and Overeenkomstig tijdstip (1929, 1928). Rows include Amerik. havens, Binnenland, New York, New Orleans, Liverpool.

ger sloten dan in den middag. Ook New-York sloot 12 tot 17 punten hooger, terwijl Liverpool 2 tot 4 punten hooger opent.

In de Amerikaanse garensmarkt is niet veel verandering gekomen, terwijl de fluctuaties in prijzen van het ruwe materiaal zaken tegenhouden.

wat meer vraag, zowel naar twist garens als doubling weft vermeldten. Dit was echter niet algemeen en men zou wel zeggen, dat men momenteel geneigd is de productie te reduceeren.

In overeenstemming met den loop van katoen is de doekmarkt flauw geweest. Dit heeft een flinke vraag veroorzaakt en enkele fabrikanten hebben vele noteringen uitgegeven.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 28 Jan. 4 Feb. 29 Jan. 5 Feb. T.T. op Br-Indië 1 5/8 1 5/8

KOFFIE.

Na de vaste stemming, waarin het artikel in de laatste week van Januari en in de eerste dagen van Februari had verkeerd, valt voor de afgelopen week wederom van een kalmere stemming te gewagen.

In de kost- en vrachtprijzen van Rio kwam slechts zeer weinig verandering; enkele afladers zijn -/6 per cwt. lager en enkele andere zijn onveranderd.

STATISTISCH OVERZICHT

Main statistical table with columns for Tarwe, Rogge, Mais, Gerst, Lijnzaad, Steenkolen, Petroleum, IJzer, and Koper. Rows include Jaargemidd., Januari, Februari, etc.

* Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928. (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. *) = Western, vóór de invoering van Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

P.S. en bladthee van ordinaire kwaliteit hadden hier echter evenals de gruissoorteringen een zwakke markt en liepen de prijzen eenige centen lager dan in vorige veiling.

De gemiddelde Amsterdamsche veilingprijs komt uit op 57½ cts. tegenover 60 cts. in de vorige veiling.

De volgende veiling met een aanbod van ongeveer 18.000 kisten is vastgesteld op 20 Februari a.s.

COPRA.

De markt was in de afgelopen week flauwer gestemd. Consumenten hebben het een en ander gekocht tot circa f 26¼, en verlaagden daarna hun prijzen tot f 26½, tot welken prijs eveneens enkele zaken plaats vonden. Marseille was zeer flauw. De slechte vraag voor koeken in het algemeen heeft een nadeeligen invloed op de prijzen voor Copra, terwijl Copra in verhouding tot Grondnoten en Palmpitten ook tamelijk hoog genoteerd is.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl.-Indische f.m.s. voor alle termijnen f 26½; Nederl.-Indische Mixed voor alle termijnen f 25¼.

STEENKOLEN.

De in ons vorig verslag gesignaleerde toestand van slapte door het uitbliven van elk spoor van „winter” houdt aan. Van alle markten, vooral in Engeland, wordt increased weakness gemeld. Ook worden moeilijkheden bekend tengevolge van weigering of onmogelijkheid van afnemers om gecontracteerde huisbrandkolen tijdig af te nemen, zoodat de mijnen tot opslag moeten overgaan. Toch houden over het algemeen de prijzen zich op peil, behalve dan dat cokes overal zwak in de markt ligt.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 11.50
Durham Ongezeefde	„ 11.50
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 13.50
Schotsche Gezeefde (Primè Lothians)	„ 11.60
Yorkshire gewasschen Singles	„ 11.50
Westfaalsche Veförder	„ 13.35
„ Vlamstukken I	„ 14.50
„ Smeenootjes	„ 14.—
„ Gasvlamföerder	„ 13.25
„ Gietcokes	„ 17.—
Hollandsche Eierbriketten	„ 16.50

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.75. Markt onzeker.

IJZER.

De continentale exportmarkt voor ruw ijzer is kalm gestemd; de prijs voor Lux 3 is onveranderd gebleven. De toestand van de Fransche markt blijft in alle opzichten bevredigend. Daarentegen vormt Cleveland ijzer nog steeds een teleurstellend moment op de ruwijzermarkt. Het West-europeesche gieterij-ijzerkaart heeft wederom eenige noteeringen verlaagd en wel voor overzeesche landen, uitgezonderd Engeland, en voor Oostenrijk met 3/- per metrieke ton. Behalve dus voor Engeland en Nederland heeft het al zijn noteeringen verlaagd.

De stemming van de staalmarkt is onveranderd; de handel is miniem en prijswijzigingen kwamen niet voor. Melding verdient de afspraak tusschen de Fransche, Luxemburgsche en Duitsche producenten, zich ten gunste van de Belgen van de exportmarkt terug te trekken, voorloopig tot 15 Februari.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Alhoewel een weinig meer levendigheid viel te constateeren, kwamen toch slechts weinig afsluitingen tot stand tegen lage vrachten. New-York nam een prompte boot op van middelmatige grootte naar Antwerpen en/of Rotterdam tegen \$ 0.08 naar één en \$ 0.08½ naar beide havens. Op dezelfde condities worden ladingen per Februari van de Northern Range in uitzicht gesteld. Van St. John (N.B.) werden twee prompte ladingen gesloten naar de Middellandsche Zee (niet ten Oosten van West-Italië, exclusief Spanje en Noord-Afrika) op basis van \$ 0.12 één loshaven; verdere scheepsruimte kan op dezelfde voorwaarden worden geplaatst.

Van de *Noord-Pacifc* hebben bevrachters nog steeds veel moeite om tot zaken te komen, niettegenstaande scheepsruimte tegen goedkope vrachtcijfers verkrijgbaar is.

La Plata. Wanneer we mededeelen, dat verdere scheepsruimte in ballast terug is gezonden, toont dit wel duidelijk aan hoe buitengewoon flauw deze markt is. De vrachten zijn niet verbeterd en de zeer geringe vraag beperkt zich in hoofdzaak tot vroege posities. Van de Bovenrivier naar U.K./Continent is herhaaldelijk 12/- betaald voor booten van verschillende grootte, terwijl van Buenos Aires 10/-

naar Havre/Hamburg en van Bahia Blanca 10/6 naar U.K./Continent, alles voor Februari, geaccepteerd is. Voor aflading April/Mei werden drie booten van de Bovenrivier gesloten, twee naar U.K./Continent tegen 15/- en 15/6 en een naar Canada tegen 17/-, basis één loshaven. Aan het einde der afgelopen week was de markt zeer lusteloos.

Suiker van West-Indië. De matige vraag beperkte zich hoofdzakelijk tot handige booten van San Domingo naar U.K./Continent. De reeder van een 3000 tons boot per 10/28 Februari was zeer fortuinlijk door 16/- te kunnen bedingen met de optie Marseille tegen 17/-, gezien de kort daarna gedane afsluiting per 14/28 Februari naar U.K./Continent tegen 15/- en de verdere afsluiting van een gedeeltelijke lading van 3000 ton naar U.K./Continent per 2e helft Maart tegen slechts 14/-. Verdere orders per Februari en Maart/April voor booten van gelijke grootte zijn aan de markt op basis van 15/- U.K./Continent.

Salpeter van Chili. Ook deze markt bleef lusteloos. Zelfs voor prompte lijnruimte kan op het oogenblik geen empool gevonden worden en het vooruitzicht op verschepingen tot en met Juni naar Europa schijnt zeer slecht. Voor trampbooten schijnt in het geheel geen mogelijkheid te bestaan lading naar Europa te verkrijgen, niettegenstaande deze, tengevolge van de slechte La Plata-markt, goedkoop te krijgen zouden zijn.

Rijst van Burmah. De vraag naar scheepsruimte bleef gering. Na de afsluiting van een 7000 tonner per 25 Februari/15 Maart naar Antwerpen/Hamburg Range tegen 18/-, hebben bevrachters tot dusver geen succes gehad tegen hetzelfde cijfer eerste klasse tonnage te krijgen voor Maart. Naar Holland direct blijven bevrachters, eveneens voor Maart, 17/6 noteeren, ook zonder succes tot dusver.

Donau en Zwarte Zee. Van den *Donau* is in de afgelopen week niets gedaan, alhoewel bevrachters belangstelling blijven toonen voor scheepsruimte per einde Maart en later tegen ca. 16/6 naar Antwerpen/Hamburg Range voor booten van middelmatige grootte en 9 d. meer voor handige booten. *Zwarte Zee*-vrachten zijn iets vaster; 11/7½ is betaald voor een prompte 6000 tonner, basis Continent, 12/1½ U.K. met de optie Middellandsche Zee en Adriatische Zee tegen 10/7½.

Middellandsche Zee. Geenerlei verbetering valt te rapporteeren, en tengevolge van den overvloed van tonnage, ondervonden bevrachters geen moeite tegen lage cijfers te bevrachten.

Betrekkelijk weinig zaken zijn gedaan; afgesloten werden de volgende erts-ladingen: Almeria Pier/Barrow 6/10½, Huelva/Rotterdam 5/6, Antwerpen 7/6, Limhamn 9/6, Londonderry 10/9, Melilla/Baltimore 9/6, Bona/Glasgow 6/9, La Calera/Middlesbrough 7/-, en Pomaron/Garston 8/6, terwijl slechts één phosphaatlading gedaan werd, nl. Bona/Dublin tegen 7/6.

Van *Noord-Spanje* was nagenoeg geen vraag. De aangeboden vrachten zijn laag. Betaald werd: Bilbao/Rotterdam of Vlaardingen 4/10½ en Bilbao/Cardiff 5/6.

Kolen van Engeland. Zuid-Amerika is de eenige richting waarheen de vrachtenmarkt vast blijft. Tengevolge van de afwachtende houding, ingenomen door de reeders, speciaal door hen, die geregeld een voorkeur toonen voor kolenladingen in die richting, gingen de vrachten omhoog. Rio en Buenos Aires gingen 1/- omhoog, doch zelfs die verbetering bracht niet veel aanbod van tonnage en betrekkelijk weinig afsluitingen zijn gedaan. Waar alle regelmatige verschepers aan de markt zijn, verwachten wij nog hogere vrachten, tenzij een spoedige verbetering intreedt van Argentinië. Naar alle andere richtingen zijn de vrachten gedeceerd flauw. O.m. kwamen de volgende afsluitingen tot stand: Van Wales: Rouaan 3/9, Gibraltar 6/-, Genua 6¼½, Salonica 7/6, Piraeus 8/-, Port-Said 7/7½, Alexandrië 7/9, Saigon 20/-, Las Palmas 7/6, Rio 15/- en Buenos Aires 16/6. Van de Oostkust: Stavanger 4/-, Hamburg 3¼½, Rotterdam 3/6, Antwerpen 2/7½, Rouaan 3/9, Gibraltar 6/-, Genua 7/-, Piraeus 8/-, Port-Said 7/6, Adelaide of Melbourne 26/- en Buenos Aires 16/6.

RIJNVAART.

Week van 2 t/m. 8 Februari 1930.

De aanvoeren van zeezijde ondergingen geen wijziging. De scheepsruimte bleef bij matige vraag voldoende beschikbaar. De stemming bleef lusteloos. De ertsvracht bedroeg f 0.35—0.45 p. last met resp. 4 en 8 lodsagen. Naar den Bovenrijn betaalde men 2 ad 2¼ ct. per ton daghuur; op de losplaats vrij. Ook werd in lastvracht aangenomen op basis van f 1.30 ad f 1.40 per last met verkorten lostijd. Het sleeploon varieerde tusschen het 27½ en 30 cts. tarief. De waterstand werd iets gunstiger. Naar den Bovenrijn werd in het laatst der week op 2 M. en naar den Benedenrijn op vollen diepgang afgeladen.